

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

X. ročník ● 2/2017

FRANTIŠEK
dva pohľady

O B S A H

Fórum POKORA J. Stupka	4
12 STATOČNÝCH B. Piatko	5
Rozhovor VERÍM V KRISTOVSKÚ PODOBU KREŠŤANSTVA I. Gábor	6
Téma PÁPEŽ FRANTIŠEK DVA POHLADY L. Chirico, G. Pritchard M. Kocúr	10
Filozofické okienko SMRTIACA SPRAVODLIVOSŤ Tibor Máhrik	21
Úvahy z trolejbusu PADÁ SNIEŽIK T. Komrska	23
Misia PROROK ALEBO UČITEĽ J. Institoris	24
Kultúra MÔJ PASTIER L. Mlynárová	26
RELAX	29
Na margo dní ČÍM MYSTICKEJŠÍ, TÝM POLITICKEJŠÍ M. Kocúr	30

J. Roháček: Z muzikálu v Prešove

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) **Individuálne objednávky:** cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOČ, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2017

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko,
Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Rastislav Števko **Dizajn a grafické spracovanie:** Martin Piatko
Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43 **Adresa redakcie:** Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,
e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk **Vydavateľ:** Media Svatava, spol. s r.o. **Vyšlo:** 17. 2. 2017 **Tlač:** ARTMED, spol. s r.o.

1. strana obálky: B. Piatko: Dvera z rodného domu sv. Františka z Assisi

EV: 2670/08 **ISSN:** 1337-6985

VYSKÚŠAŤ NIEČO NOVÉ

O Britoch sa hovorí, že lipnú na tradíciách. Moja skúsenosť mi hovorí, že je to pravda. Stačí sa pozrieť na anglický pravopis. Už stáročia sa nemení, aj keď výslovnosť slov sa posunula o míle ďaleko. Neviete, čo je míla? To je tradičná britská dĺžková miera (cca 1,6 km). Ozaj, viete, prečo jazdia v Británii autá po ľavej strane? No preto, lebo aj v minulosti sa na koňoch jazdilo na cestách po ľavej strane. Vtedy to dávalo zmysel, pretože ak ste sa potrebovali brániť voči protiidúcemu jazdcovi, bolo lepšie mať ho po pravej strane, keďže väčšina ľudí držala meč v pravici. Dnes je to už len tradícia. Podobne ako dva kohútiky na umývadle – zvlášť studená a horúca voda. Zmiešavacie batérie nemajú šancu – lebo tradícia. Mám pocit, že Briti to majú dedičné. Jeden malý Londýňčan nedá dopustiť na toastový chlieb so syrom. Dokáže ho jesť aj 3-krát denne a mimo toho nezje takmer nič iné. Nežartujem. Ak ho chcete rozčúliť, tak mu dajte na večeru namiesto tradičného toastu povedzme jogurt s ovocím.

Niekedy mám pocit, že v každom z nás je niečo z tradíciu milujúcich Britov. Nechcem tým povedať, že je to zlé. Isteže sú tradície hodné zachovania. Ale niekedy sa nám ponúkajú aj skvelé nové možnosti či riešenia, no my ich tvrdošijne odmietame. Prečo? Lebo tradícia. Lebo máme strach skúsiť niečo nové. Moja služba ma pravidelne vedie na nové miesta, kde stretávam nových ľudí a mám možnosť zažiť nové veci. Je to pre mňa veľkým obohatením a som za to Pánu Bohu vďačný. Vidieť kresťanov z rôznych kultúr, ako prežívajú svoj každodenný beh viery, je pre mňa fascinujúce. Škoda, že sa tieto zážitky nedajú nejako zabaliť a priniesť domov, aby ste si to mohli vychutnať aj vy. Napríklad také chvály v Ghane. Doprial by som každému kresťanovi na Slovensku zažiť tie radostné piesne plné rytmu, tleskania a tanca. Nemusíte rozumieť ani slovo a predsa viete, že títo ľudia majú napriek ťažkým životným okolnostiam radosť, ktorá nepochádza z tohto sveta. Najradostnejší tanec sprevádza zbierku, ktorú majú nezriedka aj dva či trikrát počas bohoslužieb. Tam som pochopil, čo znamená: „*Radostného daru miluje Boh.*“ Alebo základná škola v Keni. Doprial by som každému žiakovi zo Slovenska zažiť čo i len jeden deň v škole, ktorú sme v septembri 2015 navštívili. Vidieť radosť detí, že môžu chodiť do školy, bolo pre nás nezabudnuteľným zážitkom. Ich hlad po poznaní a vzdelaní bol dojímavý. Mnohé z nich jedávali len raz denne, a to obed v škole. Ak by bola vďačnosť ako voda, tak vďačnosť týchto detí by bola povodňou. Rovnako tak sme obdivovali aj obetavosť učiteľov slúžiac v tomto nestabilnom regióne. Nedala sa vysvetliť ničím iným, len „láskou Kristovou, ktorá ich núti“ prinášať takéto obeť. Doprial by som každému človeku vidieť tvár starca, ktorý po prvýkrát v živote počul zvesti Biblie vo svojom rodnom jazyku. Ten výraz v jeho tvári je neopísateľný. Doslova si vychutnával každé slovo. Nakoniec sa spýtal, kde by sa dal zohnať taký prehrávač audio Biblie. Bolo nesmierne bolestivé povedať mu, že pre celý jeho niekoľko stotisícový kmeň je k dispozícii len ten jeden. Skúšať nové veci býva veľmi obohacujúce. Môžete zažiť niečo, čo ste nikdy predtým neokúsili – niečo krásne a hodné nasledovania. Inokedy si zasa uvedomíte, že to, čo máme doma, nie je samozrejmosťou, a o to viac si to potom vážite. Preto vám chcem len vrelo odporučiť – majte odvahu okúsiť nové veci. Nadväzujte vzťahy s novými ľuďmi. Navštívte iný zbor a vnímajte jeho atmosféru a prejavy. Ste na návšteve v inej krajine – super. Ochutnajte ich jedlo, počúvajte melódiu ich jazyka, a ak sa dá, vyhľadajte tam miestnych kresťanov. Neochutnať v Grécku grilovanú chobotnicu je premárnená šanca – spýtajte sa mojej ženy. Skúšajte a presvedčajte sa, aký dobrý je Hospodin – aké mnohé podoby môže mať Jeho láska.

JAROSLAV TOMAŠOVSKÝ
(Autor je riaditeľom
Wycliffe Slovensko.)

POKORA

JÚLIUS STUPKA

(Kazateľ Bratskej jednoty baptistov vo Vavrišove.)

Učme sa odkrývať tajomstvo života v pokore. Musíme vždy spozornieť, keď nás Božie slovo vedie a chce formovať náš život touto duchovnou cnosťou. V spoločnosti je pokora nepríťažlivá, nenosí sa. Akoby sme ju nepotrebovali. Zaobídeme sa bez ľudí tohto typu. Pokora, nevýrazná hodnota vnútorného života akosi neoslovuje. Spoločnosť o pokoru nestojí, nesúťažá sa o ňu. S pokorou sa nevyhráva, neprideľujú sa jej ocenenia.

Ľudia sa dobiehajú, utekajú jeden pred druhým, predbiehajú a závidia si, povyšujú sa a ani nezbadajú, že sa od seba vzdialili. Nemajú si čo povedať, obávajú sa zdôveriť sa a otvoriť svoje vnútro. Život spoločnosti chudobnie, ľudská vzájomnosť chladne.

Dokonca sa tak môže stať aj v zborovom spoločenstve. Človek ani nemusí hneď postrehnúť, že jeho vnútro bolo infikované – je nakazené povyšovaním sa. V modlitbe myslí na krásne, etické hodnoty Božieho zákona, aj sa pochváli a osobne poďakuje za svoju výnimočnosť: „Ďakujem, že nie som ako ostatní ľudia.“ Ale táto farizejova vďaka život neposúva dopredu. Zastavil sa, nemôže rásť. Pýcha ani povyšovanie nikomu neslúži k obnove života. Boh sa nemôže priznať a ujať človeka, ktorý je z vlastného rozhodnutia ničený pýchou. Aj drobné, v podvedomí nenápadné povyšovanie, je zlé; je rovnako hriechom, ako každá iná nafúkanosť a vystatovanie sa.

Pokora sa ľuďom niekedy javí byť fádnu bezmocnosťou; zdá sa, že pôsobením pokory sa nič nemení. Nepozorujeme rýchle, viditeľné zmeny. Lenže život v pokore je darom. Pán nám pokoru vrelo žičí, lebo podvodník stále láka a pokúša absurditou pýchy: „Otvorí sa vám oči a budete ako Boh,“ – vrchol vymysleného klamstva a zla na živote ľudí. Preto denne pracujeme v novej a sviežej dôvere so Slovom: „*Ako vyvolení Boží, svätí a milovaní, oblečte teda srdečné milosrdenstvo, dobrotivosť, pokoru, krotkosť, trpezlivosť.*“ (Kol 3, 12) Bez denného po-

korenia sa neurobíme najmenší pohyb správnym smerom a vôbec nenaplníme kráľovský príkaz Pána Ježiša. Naopak, začneme ľudí triediť ako neživé veci. Budeme ich hodnotiť a posudzovať podľa zovňajška, podľa vonkajších prejavov, povrchne. Jedného po druhom obchádzať, alebo vypúšťať zo srdca. Dovolíme si robiť sebecký výber: ten áno, prípadne aj on, ale ten ďalší je zbytočný, nepotrebný. Alebo dokonca: tamten mi môže byť ukradnutý. V dôsledku takéhoto triedenia a výberu medzi ľuďmi si ani v našich zboroch nemusíme všimnúť, že evanjelium nás predsa oslovuje všetkých. Sme oslovení spoločne a volaní sme k znášanlivosti, ba ešte viac – k jednomyseľnosti. Všetci spoločne sa máme opásť pokorou. Opasok pokory pred nami otvára nové, nečakané možnosti. Lebo pokora nie je bezmocnosť, ako nás podvádza nafúkaný telesný pohľad na ňu. Pokora má najbližšie k moci – tej, ktorá prevyšuje každú mocnosť sveta: „Pokorte sa pod mocnú ruku Božiu!“ Pokorný človek pod zvrchovanosťou Božej moci sa môže na Božej moci výrazným spôsobom podieľať. A to znamená, že nikdy nebude škodiť rozvoju života. Nebúra a neničí. Všetci si môžeme overovať Pavlovu skúsenosť: Rovnako ako apoštol zistíme, že moc, ktorú dostávame od Pána, je na budovanie a nie na borení. Zmocnenie pokorou účinkuje a pôsobí v cirkvi na ľudí dlhodobo, liečivo, terapeuticky. Premieňa a formuje aj tie najmenšie negatívne, často ukrývané emócie a postoje. ■

J. Roháček: Účinkujúci z prešovského muzikálu *Môj pastier*. Viac na str. 26.

Keď občas pozeráme v teple domova televízne prenosy z udeľovania štátnych vyznamenaní hlavami štátov, manželka takmer zakaždým utrúsi tichú poznámku: Prečo tam nie je nejaká matka ôsmich detí? Veď dnes je aj to výnimočné, ojedinelé, hodné povšimnutia, ocenenia. Veď je to dnes takmer hrdinstvo.

Sedím v teple svojej pracovne pri počítači po nedávnej bratislavskej prezentácii útlej knižky s červenou obálkou, z ktorej na mňa pozerá dvanásť tvárí, ktorých editor Ľubo Bechný pomenoval – statoční. Nejde mi pritom z mysle manželkina nástojčivá, aj o rok sa opakujúca otázka (to nie je výčitka voči knihe, o ktorej je reč).

Obzerám sa po stenách pracovne – police od zeme po plafón zapratané knihami. Bude je me-

12 STATOČNÝCH

Text a foto BOHUSLAV PIATKO

dzi nimi aj táto knižka s názvom „12 statočných“. Knižnicu mám aspoň v hrubých obrysoch rozdelenú tematicky. A táto mi akosi do žiadnej z nich nepasuje. Milujem históriu, a tak najväčší priestor zaberá literatúra faktu, história, dejiny – dejiny prvej i druhej svetovej vojny, dejiny letectva, dejiny Británie, Francúzska, Španielska, Uhorska (aj Slovenska), dejiny umenia... a čo ja viem dejiny čoho ešte všetkého možného. Vždy som bol pomerne hrdý na to, čo všetko mám v knižnici, aké všelijaké histórie a dejiny som prečítal.

A teraz zisťujem, že jedny dejiny mi v knižnici chýbajú – dejiny statočnosti.

Existuje vôbec taká knižka – história statočných...? Neviem. Ani som o tom doteraz nijako osobitne nerozmýšľal. Skôr si myslím, že nie. Lebo statoční nemenili dejiny, nevedli slávne vojenské výpravy, nemenili hranice sveta, nepodmaňovali a nezotročovali si cudzích, nezakladali štáty ani kolónie, ktoré by ich preslávili.

Statoční nespravili nič, čo by stálo za knižku. Dejinami hýbali a hýbu výnimoční (aj hlúposť je výnimočnosť). A aby sa na nich nezabudlo, treba ich činy zachytiť naveky v knižkách. Vždy podľa miery úslužnosti. Veď kto by písal dejiny Hronského „človeka milióna“. A na čo by to komu aj bolo... nič nehovoriaci obraz Človeka.

My starší máme určite v pamäti dnes už kultové filmy *Sedem statočných* alebo *Statočné srdce* (viac

mi na um neprichádza). Príbehy ľudí, ktorí sa postavili bande hrdlorezov či mašinérii okupantov? Naozaj ukážky statočnosti, alebo len zlý preklad a nezmyselná túžba slovenských tvorcov ohúriť. Akiro Kurosawa, ktorý námet siedmich bojovníkov za spravodlivosť do filmového sveta priniesol, dal príbehu skromnejší názov: *Sedem samurajov*. Aj príbeh škótskeho hrdinu jeho pôvodní tvorcovia nenazvali „Statočné srdce“, ale *Braveheart*, čo je v doslovnom preklade Udatné srdce.

Lebo statočnosť je kdesi inde. Odvaha, udatnosť je len jej súčasťou.

Je teda statočná šéfka Aliancie Fair Play Zuzana Wienk, ktorá so skupinkou ľudí už 20 rokov bije do múrov neprávnosti veľkých? Je statočný lekár bez hraníc Vladimír Krčméry, ktorý – keď si chce odýchnuť od nášho každodenného „slušného“ sveta – odíde do utečeneckého tábora kdesi na Stredný Východ, kde zachraňuje biednych? Je statočný kňaz, väzeň totality Anton Srholec, ktorému ani sloboda nepriniesla možnosť nosiť kňazské rúcho a faru? Bola statočná Iveta Radičová, keď radšej opustila post premiérky, lebo narazila do mafiánskych múrov medzi vlastnými, aby nemusela opustiť seba? Boli, alebo sú statoční? Neviem – ale zrejme sú nositeľmi statočnosti. Takej obyčajnej – jednej z pôvodných vlastností človeka.

Na prvý pohľad sa zdá, že ich je málo. No oni sú len zdanlivo menšinou.

„Človek milión si, Jozef Mak, čo sa spomína len ako ľudstvo, nikdy nie ako človek,“ – víta na svete Jozef Cíger Hronský svojho hrdinu.

Keď sa raz budú písať moderné dejiny Slovenského štátu, určite ich stránky naplnia Mečiarovci, Dzurindovci, Ficovci a im podobní. Statočných sa tam veľa asi nezmesť. Neviem, či tam dakto z tejto knižky vôbec bude.

A tak je dobre, že editor, žilinský fotograf Lubo Bechný, dal dohromady týchto 12 rozhovorov do jednej knižky. Bude pripomínať aspoň niekoľkých z tých, čo síce dejiny nemenia, ale majú dôležitejšiu úlohu – pomáhajú dávať dejinám ľudskú podobu.

Už som sa rozhodol:

Táto knižka bude v mojej knižnici – nezaradená. Ale bude ju vidno – knižku rozhovorov s 12-timi ľuďmi, ktorí budú zastupovať chýbajúce dejiny statočných – dejiny človeka milión.

Toto nie je – ani nechcela byť – úvaha o statočnosti a spochybňovanie statočných; len pár myšlienok, ktoré mi plávajú v hlave po bratislavskej prezentácii knižky *12 statočných* a po jej prečítaní.

A nech mi editor odpustí ešte jednu drobnú poznámočku. Ja by som pridal k názvu podtitulok:

12 statočných – rozhovory s 12-timi zúfalcami, ktorí nesú kríž slušnosti, aby ľudstvo nestratilo tvár.

Jeden z týchto rozhovorov prinášame na nasledujúcich stránkach. ■

Keď v maďarskom záchytnom tábore pre utečencov hrozila humanitárna katastrofa, denne tam prichádzal tajomný muž, aby čístil záchody. Upozornil na neho lekár a bývalý rektor Vladimír Krčméry, ktorý na stretnutie s týmto mužom nezabudne do smrti: „Latrínny vyzerali hrozne, všetko z nich vytekalo. Bol hmlistý deň a zrazu sa z hmyly vynorila impozantná postava – vyše dvojmetrový muž, mohutný starec, sivé vlasy, hustá dlhá brada. V rukách mal vedrá, metly, handry. Prišiel k záchodom a mlčky ich čístil. Báľ som sa ho spýtať, kto je, aby mi nepovedal: Ja som, kto som.“ Po menšom pátraní cez maďarských priateľov sa mi podarilo zistiť, že tým tajomným mužom bol Gábor Iványi, farár evanjelickej metodistickej cirkvi a rektor Vysokej školy J. Wesleyho. S IVÁNYI GÁBOROM sa zhovárala **Emília Mihočová**, preklad Diána Marosz.

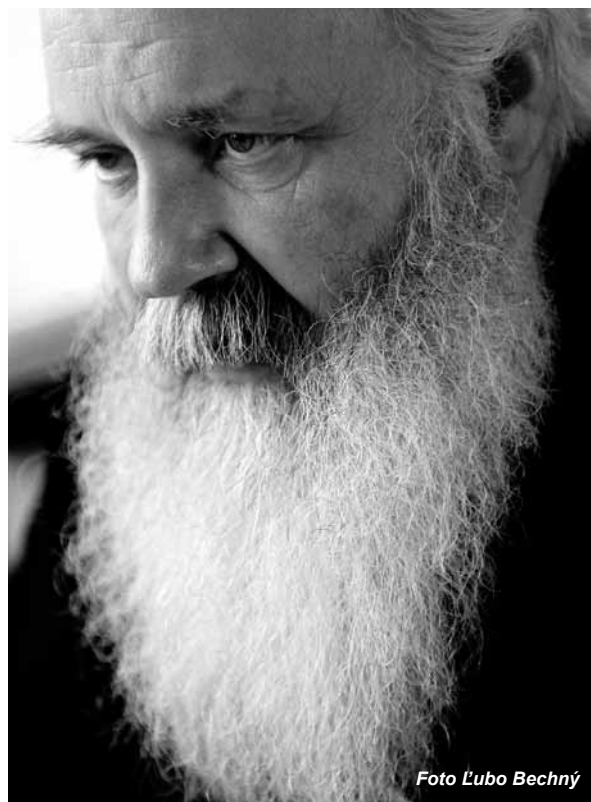

Foto Lubo Bechný

IVÁNYI GÁBOR

(*3. október 1951, Szolnok) sa narodil ako druhé dieťa z jedenástich v učiteľskej rodine. Vyštudoval teológiu a od r. 1973 pôsobil v Maďarskej metodistickej cirkvi ako pomocný duchovný. Za bývalého režimu ho z cirkvi vylúčili z cirkevno-politických dôvodov a žil v ilegalite.

V r. 1977 ho podmienene odsúdili za zneužitie spolkového práva. Založil viaceré ilegálne cirkevné časopisy. Patrí medzi zakladajúcich členov Nadácie pre podporu chudobných a Maďarského evanjelikálneho bratského spoločenstva. Dnes je predsedom tejto cirkvi a pôsobí aj ako rektor Vysokej školy J. Wesleyho pre formáciu duchovných. Bol poslancom maďarskej Národnej rady. V r. 1996 mu udelili čestný doktorát na Roberts Wesleyan College. Je ženatý, má 6 detí.

VERÍM V KRISTOVSKÚ PODOBU KREŠŤANSTVA

Pán rektor, ako vnímate slová profesora Krčméryho, ktorý o vás povedal: „Taký veľký skutok pokory a zmysluplnej, hygienickej práce som nikdy v živote nezažil. Spomenul som si na slová Matky Terezy – robte malé skutky, ale s veľkou láskou. Tento farár urobil pre zdravotníctvo viac ako ja...“

Hneď na začiatku musím odmietnuť milé prehánanie profesora Krčméryho, veď pomáhanie je podľa mňa našou prirodzenou ľudskou povinnosťou. Na druhej strane si zase myslím, že Božia vôľa, ktorá sa prejavila v tom, že Boh nás stvoril na svoj obraz, znamená, že sa v našich pozemských skutkoch odzrkadľuje Jeho skutočnosť, vôľa a inšpirácia.

O problémoch s utečencami, závislými od pomoci dobrovoľníkov, vieme všetci; niektorí sa nanajvýš podieľali na zbierke šatstva alebo pomohli finančne. No vy ste chytili vedro a handru, šli ste priamo do epicentra krízy. Čo vedie farára, rektora vysokej školy, aby začal pomáhať práve týmto spôsobom?

Verím, že keď sa vo svete objaví hocijaká ľudská núdza, každý z nás musí urobiť to, čo je v jeho silách. V kostole, kde teraz pôsobím ako duchovný, máme zvyk, že sa každú nedeľu modlíme za rôzne individuálne problémy alebo za veci, ktoré ľudia vidia v médiách a považujú ich za dôležité. Tak z týždňa na týždeň zapalujeme sviečku za život alebo na pamiatku pre nám neznáme obete prírodných katastrof alebo vojen, modlíme sa za Božiu pomoc a za to, aby tí, ktorí majú možnosť niečo s tým urobiť, boli ochotní a mali odvahu to všetko zrealizovať. Ale keď naši bratia

utečenci putovali po uliciach nášho mesta, v rámci našich hraníc alebo po území európskej spoločnosti, bolo pre nás prirodzené, aby sme aktívne spolupracovali a urobili všetko, čo nám dovolili naše finančné možnosti, ľudskosť a konkrétny fyzický stav.

Snažíte sa ľuďom na úteku pomôcť aj iným spôsobom?

Za ten čas, kým sa utečenci zdržiavali v Budapešti, resp. v Maďarsku, jedáleň našej vysokej školy Johna Wesleyho pre formáciu duchovných im pravidelne varila 600–800 porcií teplého jedla, ktoré sme vozili viaceré týždne na rôzne miesta vo vyradených vojenských termoskách, kúpených za pár centov. Takisto sme vozili mlieko, vodu, chleba, maslo, syr, ovocie, lieky, sunáre a predmety ako plienky, dojčenské fľaše, stany, spacáky, deky, šaty a izofólie nielen na hraničné priechody, ale aj na zberné miesta v Srbsku, Chorvátsku a Slovinsku. Presvedčili sme sa, že úrady nedokážu zabezpečiť ani také základné potreby, ako sú záchody, preto sme objednali na hraničné priechody s Chorvátskom aj Rakúskom po 20 mobilných záchodov a zabezpečili sme aj ich upratovanie.

Angažovali ste sa v sociálnej oblasti už aj predtým?

Sociálnej práci sa venujem už dlho. Už v časoch pred veľkým východoeurópskym prevratom som od 70-tych rokov pracoval ako pomocný duchovný v najchudobnejších obciach Maďarska. Tam som sa stretol so sociológmi, s ktorými sme založili Nadáciu pre podporu chudobných. Vtedy sa to považovalo za opozičnú aktivitu. Na konci 80-tych rokov založila naša cirkev charitatívny spolok Ochra-

na, ktorý dodnes podporuje chudobných, hendikepovaných a starých ľudí. Na Vysokej škole J. Wesleyho, ktorej som momentálne rektorom, funguje od r. 1993 akreditovaný odbor Sociálna práca a táto inštitúcia dáva priestor aj rôznym sociálnym odborným kurzom.

Spomienku na váš skutok pomoci si pán profesor Krčméry uchová navždy. Máte aj vy sám podobnú nezabudnuteľnú skúsenosť z utečeneckého tábora?

Zjav utekajúceho a trpiaceho človeka je vždy nezabudnuteľný, bez ohľadu na jeho vek. Jeho bezmocnosť je zdrvivá. Ak si musím vybrať, tak najviac mnou otriasol príbeh, ktorý sa odohral v dave na srbskej strane uzavretej hranice pri Rösszke. Medzi utečencami, ktorí táborili na území obce Horgoš, bola aj žena, ktorá práve v tej noci, keď som tam bol, darovala život svojmu dieťaťu. Všetko sme už porozdávali, dobrovoľníci zúfalo hľadali aspoň nejakú deku a snažili sme sa zavolať sanitku. Nový život sa však pýtal na svet a matka porodila bábätko tam, na asfalte uzavretej cesty. Ale mohol by som spomenúť aj to – ako som to už urobil na viacerých miestach –, že ma hlboko dojala vernosť dobrovoľníkov, ich odvaha a statočnosť, medzi nimi aj vytrvalá a seriózná práca pána profesora Krčméryho a jeho družiny.

Jedným z najradikálnejších v odmietaní pomoci utečencom je maďarský premiér Viktor Orbán, ktorý ako prvý osadil na hraniciach ostnatý plot. Čo si o jeho vyjadreniach na adresu utečencov myslíte?

Hanbím sa za vyjadrenia maďarského premiéra. Odpudzuje ma

ich falošný, nenávisťný obsah a zvlášť jeho nemilosrdnosť a egoizmus. Je absurdné, že premiér organizoval masívnu a nákladnú kampaň proti utečencom napriek tomu, že Maďarsko nebolo ich cieľovou krajinou. Maďarská vláda nič neurobila preto, aby uľahčila situáciu cieľových krajín a aby Maďarsko bolo naozaj zodpovednou prechodnou stanicou Európy.

Napriek výzvam pápeža Františka, aby každá farnosť prijala aspoň jednu utečeneckú rodinu, odozva zo strany cirkvi nie je taká, ako by mohla byť. Aký postoj by ste v tejto situácii očakávali od cirkvi a kresťanov?

Existujú dva druhy zodpovednosti: prvá je politická, druhá je bezprostredne ľudská. Cirkvi majú na veľkú politiku len malý vplyv. To je pravda napriek tomu, že napríklad vyjadrenia pápeža Františka znamenali veľmi veľa a dávali jasné pokyny. Ďalším druhom zodpovednosti je však naša biblická zodpovednosť voči trpiacemu človeku. Ježiš nás učí, že prijímaním prišielcov a utečencov slúžime Jemu, takisto ako aj inými gestami solidarity. Ak cirkvi nepočúvajú Ježiša alebo svojich vodcov, vynorí sa otázka, v čom sa líšia od víťazných straníckych koalícií. Nech Boh žehná všetkým, ktorí pomohli ľuďom z náboženského presvedčenia alebo jednoducho z humanitárnych pohnútok.

Zdá sa, že väčšina považuje utečencov za akéhosi trójskeho koňa, ktorý raz nábožensky a kultúrne rozloží Európu. Nemáte aj vy čiastočne obavy z extrémistickej formy islamu, ktorý dnes svetu ukazuje svoju desivú tvár?

Korene islamu siahajú do židovsko-kresťanských základov. Dnes už musí byť v Európe samozrejmosťou, že ani kresťanstvo sa nechce stotožniť so svojou stredovekou násilnou alebo novovekou neláskavou históriou. Po hrôzach

holokaustu je zvlášť očividné, že žiadna forma násilia nemôže byť pre náboženstvo prostriedkom. Islam tiež musí kráčať týmto smerom, musí ísť pôvodnou cestou, ktorú vyžaduje Božia dobrota – cestou lásky k človeku. Zdá sa mi, že aj tam trpí väčšina kvôli násilnej menšine. Európa sa dokáže ubrániť. Nemôžeme sa pozeráť na utečencov ako na potenciálnych teroristov.

Keď hovoríme, o koreňoch, v akej rodine ste vyrastali?

Narodil som sa do veľkej rodiny. Môj otec bol duchovný, mama pedagogička. Pochádzam z jedenástich súrodencov. V rodine je 56 vnúčat a takmer 30 pravnúčat. Rodičia už nežijú. Ja som druhý najstarší zo súrodencov. Osobne mám šesť detí, všetky sú už dospelé, teraz sa tešíme na siedme a ôsme vnúča. Príklad mojich rodičov mal na mňa veľký vplyv. Mal som 17, keď som pochopil, že Boh má deti, ale nemá vnúčatá, pretože každý sa musí sám osobne rozhodnúť pre obrátenie a zaviazat sa k jeho nasledovaniu.

Boli ste poslancom Národnej rady. Poniktorí si myslia, že kresťan, zvlášť ak ide o farára, by nemal politicky rozdeľovať.

Čo si myslíte o spoločensko-občianskej angažovanosti – ba až zodpovednosti každého človeka, veriaceho nevynímajúc – za správu vecí verejných?

Ak politik vyznáva zásadu rozdeľuj a panuj, môže dosiahnuť krátkodobé úspechy. Ja však považujem za dôležitejšiu a úctivejšiu formu politiky, ak sa niekto pokúsi nájsť oblasti, pri ktorých je možné aktivizovať všetkých, nezávisle od straníckych sympatií. Takéto otázky existujú, napríklad utečenecká kríza alebo osud chudobných, situácia v školstve alebo zdravotníctve. Situácia najchudobnejších vrstiev, sloboda prejavu, zabezpečenie základných ľudských práv – to všetko sú oblasti, kde sa naše cesty roz-

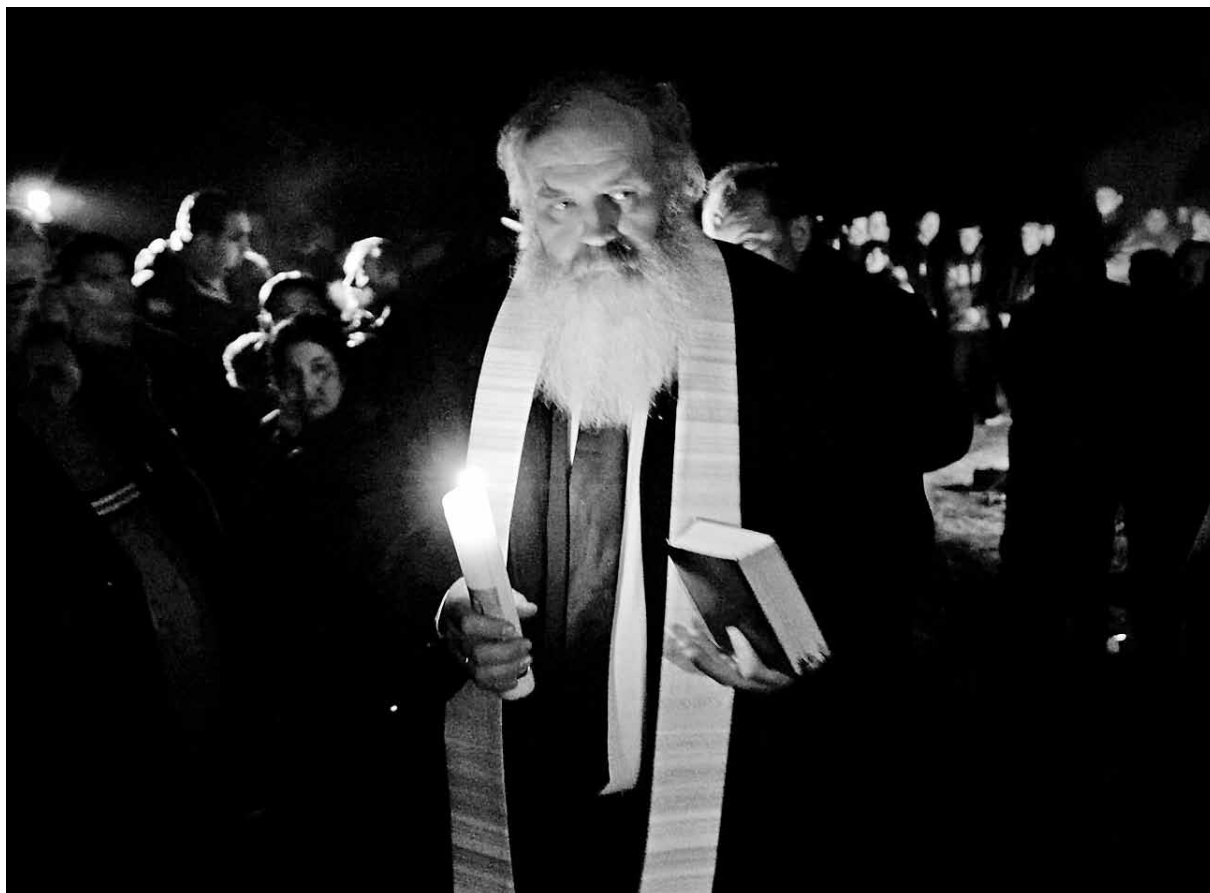
chádzajú nie podľa straníckych sympatií, ale podľa ľudskej čestnosti. Pôsobil som osem rokov v parlamente ako mimostranícky poslanec v skupine liberálnej strany, ktorá dnes už neexistuje. Veľakrát som myslel na prorokov, ktorí sa tiež zreteľne vyjadrovali tak k zahraničnej, ako aj k vnútornej politike a bez ohľadu na následky sa stávali hovorcami Božích zásad.

Z Maďarskej metodistickej cirkvi vás vylúčili z cirkevno-politických dôvodov. O aké dôvody konkrétne išlo?

V Maďarskej metodistickej cirkvi vznikol začiatkom 70-tych rokov 20. storočia spor. Štát sa totiž chcel vmiešať do voľby superintendenta. Časť zboru duchovných a teológov zastávala názor, že ak chceme hlasovať tajne, v súlade s pravidlami našej cirkvi, tak nemôžeme predbežne požiť svetskú moc o súhlas. Druhá časť duchovných však bola hotová kolaborovať s mocou, a tak sa začalo trestné konanie proti všetkým, ktorí chceli dodržať pravidlá. Piaty z nich (medzi nimi aj ja) dostali dokonca podmienčne trest odňatia slobody.

Do roku 1981 ste žili v ilegale – aký dopad to malo na vaše povolanie?

Nazval by som to skôr „poloilegalitou“ – veď ani ja, ani ostatní kolegovia sme neprestali pracovať ako duchovní v cirkevných zboroch, ktoré sa nás zastali. Žiaľ, vtedajší vedúci našej cirkvi sa – v spolupráci s úradmi – pokúsili odobrať nám kostoly a zborové domy. Ja som vtedy slúžil v Kispeshti, a – žiaľ – tento osud postihol aj nás. Napriek nezákonnému zákroku a mocenskému násiliu sme však ostali na svojom mieste. Na protest sme mávali bohoslužby skoro päť rokov trikrát do týždňa pred našou zamknutou kaplnkou. V časoch najväčšej finančnej núdze som dopĺňal rodinný rozpočet hlavne ako pomocná sila v oblasti sociológie (anketár, kódovanie väčšinou pod iným me-

nom). Ako trest nám totiž odopreli aj rodinné prídavky na deti. Ale nevyhýbal som sa ani žiadnej fyzickej práci.

Môže si aj za takých pomerov človek uchovať slobodného ducha?

Môžem odpovedať len to, že za takýchto pomerov si človek môže uchovať slobodného ducha práve takto. Veď bezzásadové paktovanie s mocou znamená duchovnú poviazanosť.

Pôsobili ste aj v rámci Maďarského evanjelikálneho bratského spoločenstva – bola to rovnako ilegálna skupina pod štátnym dozorom?

Maďarské evanjelikálne bratské spoločenstvo vzniklo ako núdzové riešenie z tých zborov a duchovných, ktorých v rokoch 1973–1974 na podnet moci protizákonne vylúčili z Metodistickej cirkvi. Po takmer ôsmich rokoch ilegality nás štát 1. októbra 1981

vyhlásil za oficiálne uznané cirkevné spoločenstvo. Dôraz kladieme na službu chudobným, úctu k základným ľudským právam, dôstojný medzináboženský dialóg, dôležitosť židovsko-kresťanského dialógu po holokauste a na všetky veci, ktoré považoval Ježiš za svoj program vo svojom prvom prejave v synagóge na základe Izaiášovho posolstva („*Duch Pánov nado mnou; lebo pomazal ma zvestovať chudobným evanjélium, uzdravovať skrúšených srdcom, poslal ma hlásať zajatým prepustenie a slepým navrátenie zraku, utláčaným oslobodenie.*“ L 4, 18)

Keď sa pozriete na súčasnú Európu, myslíte si, že jej ešte právom patrí prívlastok „kresťanská“?

Myslím si, že existujú dva druhy interpretácie kresťanstva. Jedným z nich je kresťan politický alebo kultúrny, ktorý zachováva tradície. V tomto zmysle môže

Európa trvať na svojich kresťanských koreňoch. Práve preto je také dramatické všetko, čo sa stalo napríklad so židovstvom počas dvoch tisícročí kresťanstva a vyústilo do Osvienčimu. Pre mňa nikdy nebolo otázkou to, kde bol Boh v Dachau, Treblinka, Mauthausene, Osvienčime alebo na ostatných viac či menej známych hrozných miestach; ale to, čo sa stalo s kresťanskou Európou a v nej aj s kresťanským Maďarskom. Na túto otázku nie veľmi dokážem nájsť odpoveď a ešte menej ospravedlnenie. Skutočnou otázkou je, či vôbec máme právo volať sa kresťanmi, Kristovcami. Či vôbec máme nejakú budúcnosť, keď v nej bude chýbať solidarita, korektná láska a praktická dobrá vôľa. Lebo ja verím v tú kristovskú podobu kresťanstva, ale tá charakterizuje Európu len čiastočne. ■

Krátané. Celý rozhovor v knižke 12 stotočných.

Pápeža Františka nemajú všetci radi, lebo sa boja vykoľajenia zo sebaistoty vlastných stereotypov a nečakaných odpovedí na staré otázky. Tí, čo ho majú radi, sa tešia, že ako pápež je tu niekto, kto je ľudsky príťažlivý a intelektuálne zdatný. Ľudský prístup sa javí ešte ľudskejší, ak je spojený s pozíciou moci. V pozícii duchovnej moci je to želaná prerokviza. No namiesto sú aj pochybnosti, lebo inštitúcia, ktorú reprezentuje, sa za dvetisíc rokov dejín kresťanstva pohybovala neraz po územiach, ktoré jej nepatrili doslova aj obrazne. A náhle na svoje chyby či zodpovednosť zabudla, a táto diskontinuita k vlastným dejinám je spoľahlivou zárukou kontinuity a strachu zároveň. Kto rýchlo zabúda, pomaly sa učí. To platí aj pre inštitúcie. Pochybenia a omyly jednotlivcov prekrýva domnelá dokonalosť inštitúcie, ktorá je stelesnením Najvyššieho na zemi. V tejto situácii je preto pápežovi, ktorý je v úrade len pár rokov, ťažké pripisovať zlé úmysly, súvisiace s jeho členstvom v jezuitskom ráde. Je dieťaťom svojej doby, a to ho oslobodzuje od historickej zodpovednosti za chyby minulosti. (M. Kocúr)

FRANTIŠEK

dva pohľady

Ilustračné foto z Assisi: B. PIATKO

Iniciatíva Reformanda

V súlade s historickým protestantským pohľadom sme presvedčení, že rímsky katolicizmus je vážne poškodeným systémom, ktorý potrebuje radikálnu biblickú reformáciu v základoch svojej teológie a praxe. Momentálne neexistuje žiadne globálne evanjelikálne úsilie zamerané na štúdium týchto tém, na podporu nového bádania a publikovanie zistení. Práve kvôli tomu vznikla Iniciatíva Reformanda, aby spájala evanjelikálnych vedúcich, ktorí chcú porozumieť rímskokatolíckej teológii a praxi, aby im poskytovala zdroje a aby vzdelávala evanjelikálnu cirkev a komunikovala Evanjelium.¹ Ilustráciou činnosti Iniciatívy Reformanda je článok, publikovaný 24. 9. 2015.²

Odkedy sa pápež František ujal úradu najvyššieho pontífika, po celom svete vyvoláva ohromný záujem a vyhranené názory. Leonardo de Chirico a Greg Pritchard prinášajú päť charakteristík, ktoré sú zásadné pre jeho pochopenie.

1. www.reformandainitiative.org

2. www.reformandainitiative.org/what-do-you-think-about-pope-francis

ČO SI MYSLÍTE O PÁPEŽOVI FRANTIŠKOVI?

LEONARDO DE CHIRICO

(Prednáša historickú teológiu na Istituto di Formazione Evangelica e Documentazione v Janove v Taliansku; kazateľ evanjelického zboru Breccia di Roma v Ríme, riaditeľ Iniciatíva Reformanda, podpredseda Talianskej evanjelickej aliancie.)

GREG PRITCHARD

(Prezident Fóra kresťanských vedúcich (FOCL), riaditeľ Fóra európskych evanjelických vedúcich (ELF).)

Pápež František je jedným z najobľúbenejších lídrov súčasnosti

Časopis Time ho zvolil za „Muža roka 2014“ a jeho popularita naďalej rastie, obzvlášť mimo katolícku cirkev. Zdá sa, že v sekulárnych kruhoch, vrátane ľavicových filozofov a LGBT hnutí, mnohí rezonujú s jeho zjavnou prístupnosťou a jednoduchosťou. František so svojím dôrazom na súcit, lásku a nežnosť s obľubou podáva svoju zvesť jednoducho, inkluzívne a neodsudzujúco.

Evanjelikáli nie sú imúnni voči Františkovmu šarmu a láskavosti: veľa z nich priťahuje jeho na prvý pohľad biblický jazyk (napr. obrátenie, misia, osobný vzťah s Ježišom) a jeho menej formálny typ zbožnosti. To je však len jedna strana mince. Iné opisy zobrazujú Františka ako „šachistu“ pre jeho jezuitskú schopnosť manévrovať nepredvídateľným spôsobom po tom, ako s ľuďmi nadviaže osobný vzťah. Ďalší ho napriek tomu považujú za „liberála“ vďaka jeho zjavne univerzalistickému pohľadu na spásu všetkých ľudí napriek ich náboženstvu alebo napriek tomu, že ani v nič neveria. No a ďalší si myslia, že je „antikapitalistom“ pre jeho tvrdé vyjadrenia na adresu ekonomiky voľného trhu. Celkový obraz je preto značne zložitý. Nech je váš názor na neho akýkoľvek, existuje päť črt, ktoré sú zásadné pre pochopenie toho, kto je pápež František.

František je veľmi nadaný politik

Bez mimoriadneho politického talentu sa kňaz po rebríku rímskokatolíckej hierarchie až do úradu pápeža nevyšplhá. František má veľa spoločného s prezidentom Obamom, ďalším mimoriadne schopným politikom. Obama aj František sa vynorili so šarmom a úžasnou schopnosťou komunikovať s verejnosťou. Každý z nich rozumie svojmu publiku a podmanivo komunikuje svoje poslanstvo. Obaja vyžarujú charizmu hviezdy, ktorá je magnetizujúca a priťahuje k nim ľudí. Ich spoločný politic-

ký talent má dva dôležité prvky: empatické načúvanie a premyslene prítakávajúci prejav.

Novinárka Jodi Kantor z New York Times hovorila s množstvom Obamových spolužiakov z Harvardu. Tí si nevedeli spomenúť na žiadny jeho konkrétny názor a ani jeho najbližší priatelia nevedeli, aký je jeho postoj. Ale všetci si pamätali Obamovu mimoriadnu schopnosť načúvať im takým spôsobom, že sa cítili pochopení. Zastával pozíciu horlivého poslucháča, pričom aj v súperiacich spolužiakoch vyvolával pocit, že súhlasí s každým z nich.¹

Dnes má podobnú skúsenosť s pápežom veľa evanjelikálov: „Veď on so mnou súhlasí.“ Stovky evanjelických lídrov prichádzajú do Ríma, aby sa ako pútnici stretli s týmto družným a prívetivým pápežom. Stretávajú sa s pápežom, ktorý im načúva a ktorý hovorí ako oni. Jeden letničný evanjelista dal pápežovi „päť hviezdičiek“. Evanjelikálny riaditeľ jednej organizácie takto opísal malej skupine evanjelických vedúcich svoje dve návštevy Ríma: „Náš svetonázor potrebuje zmenu. Čím skôr je potrebné zmeniť náš postoj. Tento pápež sa ospravedlnil v protestantskom kostole. Žiadny pápež nikdy nevyšiel z Vatikánu, aby vstúpil do protestantského kostola. Hovorí, aby sme sa spojili.“ Iný významný evanjelikálny teológ bol po rozhovore s Františkom natoľko naivný, že sa spýtal, či František naozaj uznáva úrad rímskokatolíckeho pápeža. Evanjelikálni predstavitelia zažívajú magnetizujúcu prítomnosť a načúvajúce ucho srdečného, no talentovaného a šikovného politika, pri ktorom majú „pocit, že súhlasí s každým z nich“.

František je jezuita s antiprotestantským prístupom

František je prvým jezuitským pápežom v dejinách. Je zvláštnou iróniou, že pápež, ktorý sa javí ako blízky k evanjelikalizmu, patrí k náboženskému rádu, ktorý vznikol ako nástroj boja proti protes-

tantizmu. Bývalý vojak Ignác z Loyoly (1491–1566) zhromaždil skupinu priateľov, ktorí sa nazývali Spoločnosť Ježišova (Societas Jesu) a nakoniec dostali od pápeža úlohu, aby zastavili šírenie protestantizmu. Ich zámerom bolo napodobňovať silné stránky protestantizmu, t. j. duchovnú hĺbku a intelektuálnu bystrosť, ale využiť ich proti nemu ako katolíckej zbrane. Jezuitský rád poskytoval „alternatívnu“ katolícku cestu k protestantskej viere. Potom nie je žiadnym prekvapením, že prvým svätým, ktorého vyhlásil pápež František v roku 2013, bol Pierre Favre (1506–1546), francúzsky jezuita prvej generácie s „usmievavou tvárou“, ktorý sa viac ako iní snažil vyzeráť ako protestant, aby pritiahol ľudí späť do rímskokatolíckej cirkvi.

Okrem toho jezuitská stránka pápeža Františka je dostatočne zrejماً z jeho publikovaného (a nikdy neodvolaného názoru), že Luther a Kalvín zničili človeka, otrávilí spoločnosť a zruinovali cirkev! Vo svojej prednáške z roku 1985 o dejinách jezuitského rádu tvrdo označil Luthera („heretik“) a zvlášť Kalvína („heretik“ a „schizmatik“) ako tých, ktorí zapríčinili „kalvinistickú biedu“ v spoločnosti, v cirkvi a ľudskom srdci. Podľa tejto prednášky je práve protestantizmus pri koreňoch všetkého zla v modernej západnej spoločnosti. Skutočnosť, že táto prednáška bola bez úprav znova publikovaná v roku 2014 v taliančine s jeho súhlasom, ale bez jediného slova vysvetlenia, naznačuje, že v pápežovom srdci a mysli naďalej pretrváva toto hodnotenie. Nedávno pridali drsnú poznámku na adresu puritánov, keď ich nepravdivo spojil s bigotnou a bezcitnou formou kresťanstva. Tento pápež, ktorý je priateľský k evanjelikom, je jezuitom, ktorého rád sa stará iba o to, aby ochránil rímsku cirkev pred protestantizmom. Určite je to usmievavý jezuita, ale jeho srdce stále tlačie antiprotellantizmom.

František je selektívne radikálny

Tretia črta sa týka Františkovo radikalizmu. V nedávno vydanéj knihe *Františkova revolúcia nehy a lásky* (Pope Francis' Revolution of Tenderness and Love) kardinál Walter Kasper tvrdí, že František nie je liberál, ale radikál v etymologickom zmysle latinského slova „radix“, ktoré znamená koreň alebo pôvodný princíp. Podľa Kaspera pápež vyzýva cirkev, aby bola radikálna v zmysle znovuobjavenia koreňov evanjelia, ktorými sú radosť, misia, striedanosť, solidarita s chudobnými, sloboda od zákoníctva a kolegialita.

Kasperove úvahy o Františkovi sú dômyselné a poučné. Povzbudzujú nás, aby sme sa od zvyčajnej polarizácie v cirkvi medzi „liberálmi“ a „konzervatívami“ posunuli k tretej kategórii, ktorú volá „radikáli“.

František sa v určitých otázkach prejavuje ako radikál, ale v ostatných už oveľa menej. Je radikálny v otázke chudoby, ale mlčí o obrovskej finančnej moci svojej cirkvi. Zdá sa, že je radikálny, pokiaľ ide

o milosrdenstvo, ale nikdy nespomenul prvotný hriech a Božský súd nad všetkými hriešnikmi, ktorí sú bez Krista. Je radikálny, keď obhajuje skromnosť, ale udržiava rozsiahly aparát impéria, ktorého je hlavou. Je radikálny v pranievaní neetického kapitalizmu, ale zdá sa, že menej reaguje na nemorálne deviácie v sexuálnom živote jednotlivcov. Inými slovami, jeho radikalizmus je tak trochu selektívny. Radikálny v jednej oblasti, ale oveľa menej v inej.

V určitom zmysle sú „liberáli“ radikálni v sociálnych otázkach, zatiaľ čo „konzervatívci“ sú radikálni v doktrínálnych otázkach. Každý je v nejakom zmysle radikálny. Radikalizmus má rôzne odtiene. Františkov radikalizmus má bližšie k liberálnej verzii než ku konzervatívnej. Preto, ak sa hráme so slovami, otázkou je, či jeho radikalizmus je alebo nie je radikálne odlišný od liberálnejšej tendencie. Videné historicky, koreň teologického liberalizmu spočíva v uprednostňovaní náboženských pocitov pred doktrínálnymi vyjadreniami. A zdá sa, že presne toto aj pápež rád robí. Ak súcitiť a nežnosť opisujú celkové Františkovo poslanstvo, potom vyznievajú viac ako liberálne než ako tradičné heslá.

František je latinoameričan

František pochádza z Latinskej Ameriky, kde v priebehu 20. storočia rímskokatolícka cirkev stratila svoj monopol a teraz je celých 19% tohto kontinentu protestantských. Tradičnou latinskoamerickou reakciou na početný rast evanjelikov bolo označovať ich za „sekty“ alebo „kulty“, ale tento pohrdavý prístup nezabránil tomu, aby milióny ľudí opustili rímskokatolícku cirkev a pripojili sa k rôznym evanjelikálnym cirkvám. Obava zo straty celého kontinentu viedla rímskokatolícku cirkev k dosiaľ nebývalej veci: za pápeža zvolila neeurópana – latinoameričana.

Vplyv Latinskej Ameriky na Františka je viditeľný v jeho sústreďení sa na chudobu. Latinská Amerika bola domovom teológie oslobodenia s jej marxistickým prístupom a odsúdením kapitalizmu. Ešte aj tí latinskoamerickí kresťanskí predstavitelia, ktorí odmietli marxistickú analýzu naplno prítomnú v teológii oslobodenia, vo svojom teologickom myslení stále uprednostňujú chudobných a zdôrazňujú tie oddiely z Písma, ktoré odrážajú tento záujem. Františkovo odsúdenie kapitalistického zla mnohých na západe prekvapilo, čo by sa však nestalo, keby poznali Františkove kultúrne korene.

František je ekumenický vodca

František je najekumenickejší pápež v dejinách. Ešte pred zvolením za pápeža pestoval vzťahy s evanjelikálnymi predstaviteľmi, navštevoval evanjelikálne konferencie vo svojej domovine a pravidelne chodil do modlitebného centra Mládeže pre Krista, aby sa tam v súkromí modlil. Keď sa stal pápežom, odišiel do talianskeho letničného zboru a ospravedlnil sa za to, že rímski katolíci prenasledovali letničných

a pozval stovky a stovky letničných vedúcich na návštevu Vatikánu. Čo je za Františkovu mimoriadnou otvorenosťou a srdečnosťou voči evanjelikálom?

Odpoveď môžeme nájsť v britskom časopise Catholic Herald vo fascinujúcom článku „Pápežov veľký evanjelikálny hazard“:²

Niekde v kancelárii pápeža Františka je dokument, ktorý by mohol zmeniť dejiny kresťanstva. Deklaruje koniec nepriateľstva medzi katolíkmi a evanjelikálmi a hovorí, že tieto dve tradície sú 'zjednotené v misii, pretože hlásame rovnaké evanjelium'. Svätý Otec zamýšľa, že tento text podpíše v roku 2017, na 500-té výročie Reformácie, spolu s evanjelikálnymi predstaviteľmi.

Autor vysvetľuje, že pápež verí, že „reformácia už skončila“, pretože Svetový luteránsky zväz a Vatikán podpísali v roku 1999 „Spoločné vyhlásenie k učeniu o ospravedlnení“. Na videu, premietanom počas konferencie evanjelikálnych kazateľov v Texase, František povedal: „Bratia a sestry, Lutherov protest sa skončil.“

Čo sa tu deje?

Dvaja poslední pápeži, Ján Pavol II. a Benedikt, v reakcii na vyhlásenie z roku 1999 nepovedali, že reformácia sa skončila. Benedikt, stále na čele Kongregácie pre náuku viery, vydal druhé oficiálne vatikánske vyhlásenie, ktoré vysvetľovalo, že Spoločné vyhlásenie bolo neprimerané a menoval veľa vážnych rozdielov medzi historickým luteránskym a rímskokatolíckym postojom. V skratke, Benedikt vysvetlil, že Tridentský koncil, ktorý odsúdil hlavné protestantské/evanjelikálne presvedčenia ako anatema, je stále v platnosti.

Ale František je iným typom pápeža. Nie je vysoko kvalifikovaným teológom, ktorý sa stavia proti relativizmu, alebo ktorý objasňuje učenie ako Benedikt alebo teológom filozofom ako bol Ján Pavol II., od ktorých pochádza Katechizmus rímskokatolíckej cirkvi. Áno, František je úprimný, láskavý a milujúci. Ale František hrá rolu dobrého policajta popri Benediktovi, ktorý je tým zlým policajtom. František je angažovaný rímskokatolícky ekumenický vodca, a čo je najdôležitejšie, evanjelizáciu robí presne takým istým spôsobom, ako to rímski katolíci robili v celej svojej histórii. Rímski katolíci rozširovali svoj vplyv tak, že absorbovali hnutia, ku konverzii viedli kráľov a používali fyzickú silu. Posledná metóda sa už v rímskokatolíckej cirkvi neuplatňuje. František sa skutočne ospravedlnil za to, ako rímski katolíci prenasledovali letničných, domorodé skupiny obyvateľstva, Valdenských, atď.

Ale obe rímskokatolícke evanjelizačné metódy, spočívajúce v absorbovaní hnutí a v konvertovaní kráľov, František aktívne využíva vo svojej súčasnej

PR kampani voči evanjelikálom. Napríklad rímsky katolicizmus neodmietol charizmatické hnutie, ale ho vstrelal a vznikol nový druh katolíka, „charizmatičký katolíka“. Rímskokatolícka metóda pohltienia sa teraz sústredila na evanjelikalizmus. Snaží sa nebrať do úvahy rozdiely a zdôrazňuje spoločné presvedčenia. Alebo, ako to opisuje Catholic Herald, „pápežov veľký evanjelikálny hazard“ je Františkov pokus „vyhlásiť koniec nepriateľstva medzi katolíkmi a evanjelikálmi“. František sa usiluje etablovať nový druh katolíka, „evanjelikálneho katolíka“.

Prvým krokom k tomuto širokému pohltieniu je konverzia kráľov. Počas dvoch predchádzajú-

Kláštor sv. Františka v Assisi.

cich tisícročí, keď katolícka cirkev rozširovala svoj vplyv, robila tak prostredníctvom konverzie kráľov a kráľovien a v priebehu jednej alebo dvoch generácií aj konverziou ich kráľovstiev. Táto istá metóda sa používa aj dnes na konverziu tých, ktorí majú vplyv. Hoci sa záplava katolíkov stáva evanjelikálmi, malý pramienok evanjelikálnych lídrov (kráľov vplyvu) konvertuje k rímskemu katolicizmu.

Dôležitosť tohto javu by nemala byť podcenená. Evanjelikalizmus je určite najrýchlejšie rastúcim kresťanským hnutím v poslednom storočí. Podľa Svetovej encyklopédie kresťanstva (Oxford Press) za sto rokov rímskokatolícka cirkev stagnovala a narástla iba o 6%, pričom evanjelikalizmus rástol 20-krát rýchlejšie pri 122% náraste podielu na svetovej populácii. Predstavitelia rímskokatolíckej cirkvi sú si vedomí, že milióny rímskych katolíkov po celom svete prestupujú každý rok do evanjelikálnych cirkví. Keď bol Benedikt ešte pápežom vo svojej domovine – v Nemecku, mal prednášku a vyjadril rozpaky nad tým, ako reagovať na ohromný rast svetového evanjelikalizmu.³

Geografické rozloženie kresťanstva sa v poslednej dobe dramaticky zmenilo a naďalej sa mení. Zoči-voči novým formám kresťanstva, ktoré sa šíri s prenikavou misionárskou energiou, niekedy aj podivnými spôsobmi, sa zdajú byť konvenčné kresťanské denominácie v koncoch... Tento celosvetový fenomén – o ktorom mi neustále hovoria biskupi po celom svete – nám všetkým kladie otázku

ku: Aké dobré a aké zlé správy nám táto nová forma kresťanstva prináša?

Zatiaľ čo sa zdá, že Benedikt je neistý, František privádza evanjelikálov bližšie a hovorí, že sme rovnakí a že reformácia skončila. František nemá pochybnosti ani nie je „v koncoch“, ale presne vie, čo robí.

Zvodná jednota

V našom fragmentovanom a agresívnom svete je jednota jedným z hesiel, ktoré ľudí priťahuje. František sa silno zasadzuje za jednotu kresťanov a nakoniec za jednotu ľudstva. Jeho vášeň po jednote vedie mnohých evanjelikálov k názoru, že on je tou osobou, ktorá to aj môže dosiahnuť. František vystaval svoju myšlienku jednoty ako mnohosten (polyéder). Mnohosten je ucelený priestorový geometrický útvar s rôznymi stenami, hranami a uhlami. Všetky rozmanité časti majú svoju vlastnú osobitosť. Je to obraz, ktorý spája jednotu a rozmanitosť. Odkiaľ pochádza tento pohľad na jednotu? V rímskokatolíckom ekumenizme spred II. vatikánskeho koncilu boli iní kresťania drasticky volaní k „návratu“ do katolíckeho náručia a k prispôsobeniu sa jej náuke aj praxi pod vládou pápeža. Druhým vatikánskym koncilom (1962–1965) rímsky katolicizmus zmodernizoval svoj ekumenický projekt a prijal predstavu jednoty v podobe sústredných kružníc. Podľa nej jediná Cirkev pretrváva („subsistit in“)⁴ v Rímskokatolíckej cirkvi a ostatné cirkvi a spoločnosti inklinujú k tomuto centru podľa toho, ako sú k nemu blízko alebo ďaleko.

Podľa Druhého vatikánskeho koncilu a následných vyjadrení magistéria je táto jednota trojnásobná:

1. vyznávanie rovnakej viery,
2. slávenie rovnakej Eucharistie (t.j. podľa rímskokatolíckeho spôsobu),
3. zjednotenie pod rovnakým sviatostným úradom v apoštolskej postupnosti (t.j. pod pápežom).

Ako tento polyédrický typ jednoty, ktorý obhajuje pápež František, zapadá do predstavy jednoty podľa Druhého vatikánskeho koncilu? Napríklad ak uvažujeme nad druhým znakom jednoty, hovorí pápež, že sviatostné chápanie Eucharistie a teológia transsubstanciácie patria do jadra kresťanskej jednoty, alebo sú to detaily, pri ktorých je možné akceptovať odlišnosti? Alebo hovorí pápež, že apoštolská sukcesia, ktorá je základom hierarchickej štruktúry rímskokatolíckej cirkvi, je stále súčasťou jadra, alebo je to premenná, ktorá je pre kresťanskú jednotu druhotná?

Mnohosteny sú fascinujúce útvary a Františkovo používanie obrazu mnohostenu je dobrým podnetom na premýšľanie. Avšak problém kresťanskej jednoty nespočíva v použitej metafore, ale v teologickom pohľade, z ktorého vychádza. Ak katolícka Eucharistia a katolícky sviatostný systém sú súčasťou jadra kresťanskej jednoty, môžeme sa baviť

o akýchkoľvek mnohostenoch, ale podstata problému zostáva. Jednota ponúkaná Františkom sa naďalej točí okolo rímskokatolíckej cirkvi a jej špecifického postoja a nie okolo biblického evanjelia, ktoré volá všetkých kresťanov, aby sa prispôbili Kristovej mysli.

Záver: Ako by mali evanjelikáli reagovať na Františka?

Narastajúci počet evanjelikálov hovorí: „Tento pápež sa mi páci, veľa hovorí o Ježišovi...“ Správne, František pozná jazyk, ktorý používajú evanjelikáli (napr. „obrátenie“, „misia“, „osobný vzťah s Ježišom“) a je schopný to sympatickým spôsobom artikulovať.

Základné pravidlá výkladu nám však hovoria, že používanie rovnakých slov ešte neznamená, že určite hovoríme o tom istom. Je dôležité rozumieť tomu, čo má František na mysli, keď používa tieto slová. Ako sme už uviedli, na to, aby sme rozumeli Františkovmu slovníku, potrebujeme poznať pojmy z Druhého vatikánskeho koncilu. Tento dôležitý koncil vážne pozmenil teologický význam dôležitých kľúčových slov, aby ich mohol využiť v katolíckom projekte. V jeho jazyku napríklad obrátenie neznamená (ale pre evanjelikálov znamená) odvrátenie sa od hriechu k milosti, od súdu k odpusteniu, od stavu zavrhnutia k spaseniu. Pre Františka obrátenie znamená prísť bližšie ku Kristovi na základe predpokladu, že každý je už v dosahu jeho spasnej milosti, hoci niekto ďalej a niekto bližšie.

Podľa Františkovoho názoru sú všetci, ktorí nasledujú svoje svedomie, v správnom vzťahu s Bohom. Môžu sa obrátiť, t. j. prísť bližšie a okúsiť hlbšiu mieru milosti. Okrem toho František verí, že moslimovia sú bratmi a sestrami, ktorí sa modlia k tomu istému Bohu ako kresťania. Pre nich obrátenie môže znamenať ísť hlbšie v ich náboženskom odhodlaní, ale nie nutne opustiť islam a prijať vieru v Ježiša Krista samotného. Slovo „obrátenie“ je rovnaké, ale jeho teologický význam je ohromne odlišný.

Ako ďalší príklad si zoberme slovo „misia“. Vo Františkovom slovníku misia neznamená ísť von do sveta a hlásať evanjelium spasenia v Ježišovi. Skôr to znamená volanie, aby ľudia prišli bližšie k spáse, na ktorej už majú účasť všetci ľudia, hoci v odlišnej miere. Pri takomto chápaní misie pre Františka neexistuje žiadne byť „vnútri alebo vonku“. Celé ľudstvo je už „vnútri“ v stave milosti: misia je tak volaním ľudí k hlbšiemu prežívaniu spásy, nie volaním k spáse. Oni už sú „vnútri“. Tu sú znova slová rovnaké, ale ich význam je dramaticky odlišný.

Evanjelikáli musia vynaložiť sústredené úsilie, aby prenikli pod povrch slov a pochopili veľmi odlišný teologický pohľad, o ktorý sa opiera Františkov jazyk. Zrejme s prekvapením zistia, ako veľ-

mi je František vzdialený od štandardného evanjelického porozumenia biblickému evanjeliu.

Okrem toho, keď František hovorí o jednote, je otvorený všetkým, či sú to kresťania alebo nekresťania, náboženski alebo sekulárni ľudia. Sekulárnym ľuďom hovorí, aby sa dali viesť svojim svedomím a budú v poriadku. Evanjelikalizmus je v jeho vízii iba jedným kúskom. Jednota v podobe mnohostenu podľa Františka znamená, že je veľa rôznych spôsobov, ako byť spojený s katolíckou cirkvou, pričom si Rím stále uchováva ústredné miesto.

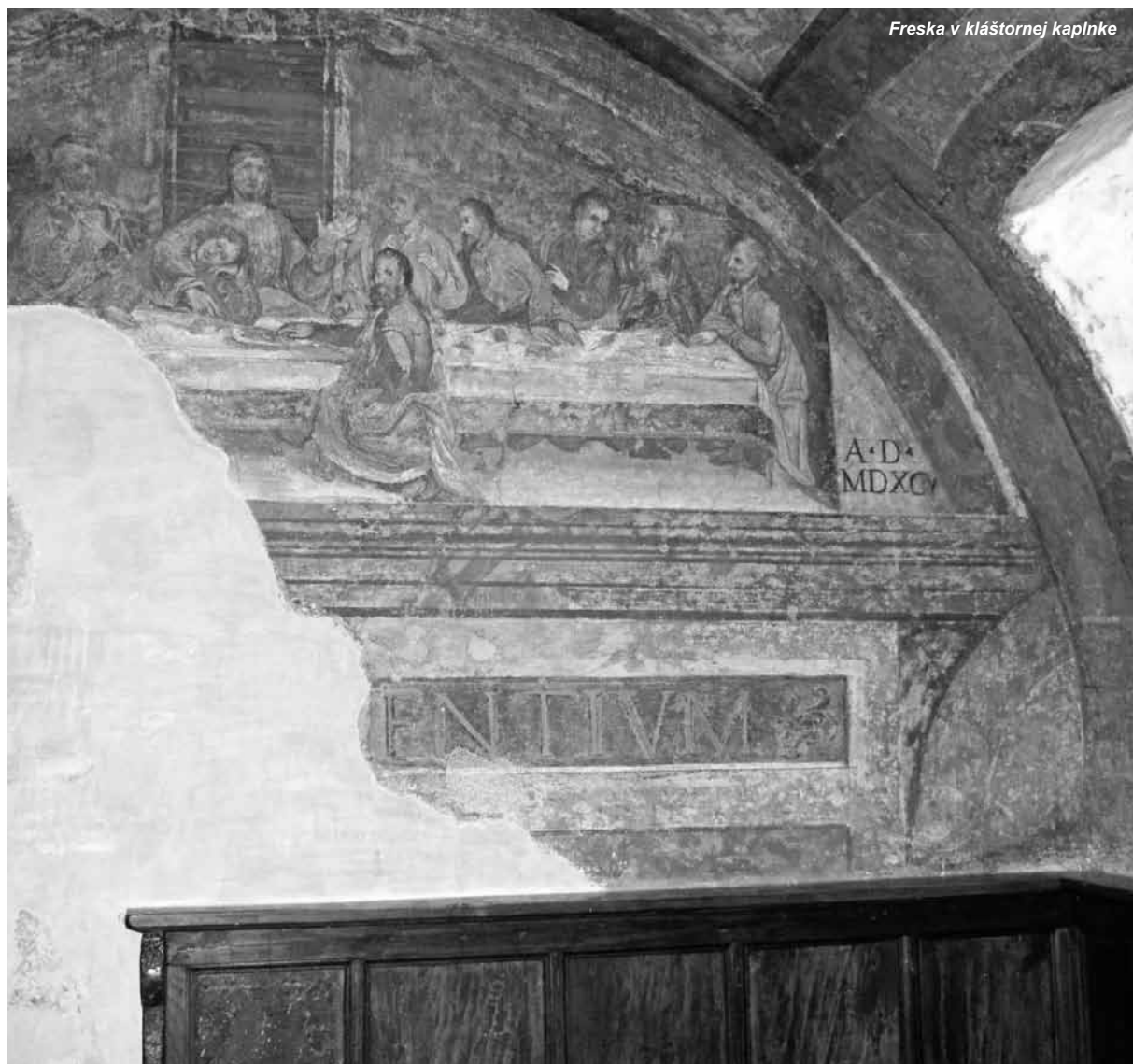
František môže používať podobný jazyk, môže byť príjemným človekom a horlivo sa usilovať o jednotu. Ale stále je pápežom rímskokatolíckej cirkvi. Rímska cirkev, aj keď nie je ani statická, ani monolitická, sa vo svojich principiálnych základoch v skutočnosti nemení. Rozširuje sa, ale neočisťuje sa. Prijíma nové trendy a prax, ale neodstraňuje tie, ktoré sú nebiblické. Rastie, ale nereformuje sa podľa biblických noriem. „Čo si myslíte o pápežovi

Františkovi?“ – to je dôležitá otázka, zvlášť pre evanjelikálov. Zdá sa, že práve na nich je zamerané úsilie pápeža Františka o spoluprácu, zmierenie a jednotu. Spriatelenie sa s evanjelikámi tým, že hovorí ako oni a správa sa ako oni, môže byť jezuitský spôsob, ktorým chce konvertovať vplyvné evanjelické osobnosti a vstrebať evanjelické hnutie, ktoré je najrýchlejšie rastúcou vetvou kresťanského sveta. Práve preto je životne dôležité, aby evanjelikáli vedeli, kým pápež František naozaj je. ■

Preložil Štefan Evin,

preložené a publikované so súhlasom autorov.

1. <http://www.nytimes.com/2007/01/28/us/politics/28obama.html>
2. <http://www.catholicherald.co.uk/issues/july-24th-2015/the-popes-great-evangelical-gamble/>
3. https://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/speeches/2011/september/documents/hf_ben-xvi_spe_20110923_evangelical-church-erfurt.html
4. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikansky-koncil/c/lumen-gentium>

Freska v kláštornej kaplnke

František nevyzýva
na organizovanie pochodov,
referendá či demonštrácie.
Pozýva na trpezlivú diskusiu
bez unáhlených riešení.

NÁDEJ MENOM FRANTIŠEK?

MIROSLAV KOCÚR
(teológ a publicista)

Historická zodpovednosť jezuitov za mnohé nedorozumenia v dejinách cirkvi je pochopiteľnou bariérou, je však poznačená selektívnou pamäťou. Boli to práve jezuitské inštitúcie, ktoré takpovediac otvorili rímskemu katolicizmu oči a v dvadsiatom storočí otvorili cestu kritického pohľadu na realitu sveta a cirkvi aj na pôdu katolíckej cirkvi. Boli to neraz jezuiti, ktorí vybojovali teologické dišputy za slobodu akademického skúmania a ktorí sa zaslúžili o intelektuálne poctivé skúmanie pohľadov kresťanstva na svet a cirkev v ňom. Ak v prípade Františka nie sú na stole konkrétne výhrady voči jeho osobným deficitom, je náročné argumentovať len jeho „pôvodom“. Jezuiti svoje inštitúcie budovali po celom svete a európske akademické inštitúcie patrili v k tomu najlepšiemu, čo rímskokatolícka cirkev má. Aj dnešné inštitúcie, ako Gregoriánska univerzita v Ríme či Pápežský biblický inštitút, ponúkajú praktickú ukážku intelektuálnej otvorenosti a ekumenických horizontov. Už od čias jezuitských redukcií v Južnej Amerike zohrávali Jezuiti významnú pozitívnu úlohu pri vnútornom prerode a obrodení kresťanstva a rímskokatolíckej cirkvi ako jeho významnej súčasti. Počas môjho štúdia na týchto inštitúciách nám profesori neraz hovorili, že neexistuje katolícka a evanjelická či protestantská exegéza. Existuje len dobrá a zlá exegéza. Táto intelektuálna otvorenosť je bernou mincou aj v rímskom svete, kde je vplyv Vatikánu na to, ako ktorá univerzita pôsobí a či je dosť katolícka či rímskokatolícka, oveľa reálnejšia, ako sa nám zdá. A jezuiti v tomto zápase napriek mnohým stratám zatiaľ vždy obstáli a dlhodobo „vyhrávajú“. Preto je dobre, že pápežom je jezuita.

Zmeny?

Z hľadiska toho, čo sa za pápeža Františka zmenilo alebo nezmenilo, je nutné povedať, že okrem malých, takpovediac kozmetických zmien, sa za Františkovo pôsobenia v úrade nič nezmenilo. Legislatíva rímskokatolíckej cirkvi sa nemení a jej interpretácie sa len snažia vyjasniť nuansy rôznych interpretácií. Revolúcia sa však nekoná a aj Františkove sympatické vystupovanie má charakter len

dobrych vzťahov s verejnosťou. Obdiv a nadšenie na jeho adresu je skôr z prostredia ľudí, ktorí nevedia posúdiť šírku a hĺbku jeho možností efektívne v rímskokatolíckom prostredí niečo naozaj ovplyvniť či zmeniť. Jeho absolútna moc mu na jednej strane dáva veľké možnosti, zároveň je však aj v úlohe, kde si uvedomuje veľkú zotrvačnosť inštitúcie, v ktorej sa zmeny konajú ako v každej inštitúcii s dlhou rodinnou tradíciou len postupne. Vidieť revolučné zmeny vo Františkovej žoviálnosti, bezprostrednosti či prirodzených vyjadreniach, v ktorých sa zachoval zodpovedne a ľudsky, je prejavom posunutých očakávaní, ktoré má verejnosť nastavené veľmi nízko. Prejavy rešpektu voči iným cirkvám, moslimom, židom, ženám, homosexuálom – to je len elementárna civilizačná zrelosť. Jedným dychom František hovorí, že sa nič nemení. Dovnútra je rímskokatolícka cirkev vždy tá istá, len so susedmi si pestuje lepšie vzťahy.

Prekvapujúca výmena Benedikta XVI. bola z hľadiska hlbokého nádychu a zlepšenia verejného vnímania pápežstva zvládnutá veľmi dobre. Jozef Ratzinger ako Benedikt XVI. nevedel zvládnuť úlohu politika a aj ako pápež presadzoval menšinové teologické tézy, ktoré boli príliš intelektuálne pre rímskokatolícku komunitu, ktorá počas úradovania Karola Wojtyły vsadila na ľudovú zbožnosť a jej tradičné prejavy. Fatimské zjavenia, Lurdské púte, svetové stretnutia mládeže či apoštolské cesty – pri nich sa pápež stretával na veľkých priestranstvách s miliónmi svojich obdivovateľov, ale starostlivo sa vyhýbal ľuďom, ktorí sa s ním chceli efektívne dohodnúť na novom fungovaní cirkvi ako spoločenstva veriacich.

Identita cirkvi

Ani František nechce zničiť evanjelickú či inú nekatolícku elitu iných cirkevných spoločenstiev. Jeho jednoznačný postoj dáva naopak možnosť a príležitosť iným komunitám na strome kresťanskej tradície vyniknúť vlastnej identite a ukázať svoje prednosti. Tie vidím v možnosti autenticky polemizovať so skutočným pohľadom života v pravde a vernosti evanjeliu bez politických kalkulov a po-

treby nikoho si neznepriatelit. František nie je pokrytec, aj keď veľká časť jeho verejného pôsobenia musí mať premyslené všetky verejné presahy jeho slov nielen vo svete, ale aj vo svete kresťanstva.

Exhortácia *Amoris Laetitia* je napríklad pápežským dokumentom, ktorý konštatuje, čo sa vlastne na tomto poli za posledné dva roky na dvoch plenárnych zasadnutiach biskupskej synody a medzi nimi odohrávalo. František nevyzýva na organizovanie pochodov, referendá či demonštrácie. Pozýva na trpezlivú diskusiu bez unáhlených riešení. Do tejto diskusie pozýva všetkých, a teda by sme mohli povedať aj nikoho. Pápežské dokumenty sú v prvom rade určené pre pápežových pomocníkov, a tými sú biskupi. Rímskokatolícka cirkev je klerocentrická inštitúcia, a práve preto nemožno očakávať, že dokumenty bude implementovať na lokálnej úrovni niekto iný ako klérus a tí, ktorí sú tradične označovaní za pravidelných účastníkov bohoslužieb („churchgoers“). Tým sa v pastorálnej štatistike rozumie ten, kto chodí každú nedeľu do kostola. Množstvo týchto ľudí kolíše. Na Slovensku sa priemerné hodnoty zisťujú ťažko. Ak aj táto štatistika jestvuje, nie je verejná. V Bratislave sa hovorí približne o 10-tich percentách katolíkov. Vo vidieckom prostredí sa toto číslo približuje 30%. To znamená, že asi 30 percent katolíkov chodí do kostola každú nedeľu, ak ide o región severného Slovenska. V Bratislave chodí každú nedeľu do katolíckeho kostola každý desiaty rímsky katolík. Toto sú prví adresáti pápežových slov, vyjadrení či pápežských dokumentov.

Hegemónia a reformácia

Je pochopiteľné, že ak pápež hovorí aj ako hlava štátu Vatikán, dostáva viac priestoru ako ktorýkoľvek iný cirkevný kresťanský predstaviteľ. Rímskokatolícka cirkev presadila do vedomia ľudí, že existuje už dvetisíc rokov a že len ona je nositeľom tých pravých a najstarších právd o živote a viere. Nekatolícke cirkevné komunity sa s hegemoniou rímskokatolíckej cirkvi nevedia vyrovnáť, lebo sa vzdali svojej 1500-ročnej tradície, kedy boli súčasťou tej istej cirkvi. Poreformačná trauma trvá v tom, že nekatolícke cirkvi nevedia objasniť predreformačné teologické, liturgické, intelektuálne a kultúrno-duchovné dedičstvo, ktoré kresťanstvo ako celok predstavuje. Postreformačné cirkvi odmietli predreformačnú tradíciu ako celok a je otázkou ich chápania identity či hrdosti prijať niečo, čo stálo na začiatku rozdelenia. Napriek tomu, že svetový luteránsky zväz v roku 1999 podpísal s kongregáciou Svätej stolice dokument o ospravedlivení/ospravedlnení, ktorý má pre teologický dialóg zásadný význam, nič sa v pastorálnej praxi nezmenilo a na úrovni inštitucionálneho rozdelenia boli konštatované politické dôsledky západnej schizmy, ktoré naďalej trvajú a zjednotenie sa odkladá na takpovediac eschatologické obdobie.

Ekumenický koncil

Vnímanie Františka ako najekumenickejšieho pápeža je do značnej miery poznačené tým, že od Druhého vatikánskeho koncilu prešlo už viac ako päť desaťročí, no dnešní angažovaní kresťania o prelomovom charaktere tohto ekumenického koncilu vedia veľmi málo. V samotnej katolíckej cirkvi prebieha neustále diskusia o tomto koncile ako o dvojznačnej udalosti a voľné formulácie pastoračných dekrétov si rôzne skupiny interpretujú rôzne.

Skupiny teológov sa ohľadne koncilu, ktorý jeho vyhlasovateľ Ján XXIII. vyhlásil ako koncil so silným aktualizácnym akcentom pôsobenia cirkvi, nevedia dohodnúť, kde začína a kde sa končí otváranie rímskokatolíckej cirkvi svetu a jeho podnetom. Vyváženosť prístupu, ktorý by vedel akceptovať dialóg so svetom ako pozvanie k sledovaniu znamení čias a nebál by sa nových trendov, je zriedkavý. Samotný Joseph Ratzinger, systematický teológ a neskorší pápež Benedikt XVI., vnímal niektoré interpretácie Druhého vatikánskeho koncilu ako nesprávne a jeho ideál cirkvi je blízky skôr Augustínovým ako biblickým ekleziologickým tézám.

Podľa Ratzingera je ideálom rímsky ľud a politická štruktúra Rímskej ríše je tým pravým interpretačným rámcom, v ktorom oživa novoplatónsky dualizmus, ktorý sa do dôsledkov vynára všade, kde sa biblické tézy o Božom ľude dotýkajú reality a príliš kladú do popredia štruktúru, ktorá je príliš participatívna, čím silne pripomína demokratické usporiadanie dnešnej spoločnosti. To metodologicky podkopáva súčasný obraz rímskokatolíckej cirkevnej inštitúcie ako monarchie, kde sú práva len na strane kléru, ktorý zastupuje Najvyššieho na zemi, a všetci ostatní sa mu musia podriaďovať. Ekumenické podujatia sú preto na úrovni festivalov, ktoré umožňujú istú mieru interakcie ľudí na úrovni prežívania viery ako emocionálneho povznesenia. Do života cirkevných komunít sa však zásadne nepremieta a nič nemení na pozíciách rímskokatolíckej cirkvi pri pohľade na sviatosť, magistérium či vieroučné pravdy, ktoré boli zámkou alebo skutočným dôvodom vzniku reformačných a protestných hnutí od 15. storočia, prípadne ešte skôr, až do dnešných čias.

Ekumenický pápež

Skutočným ekumenickým pápežom bol Ján XXIII., ktorý je však vnímaný len okrajovo a jeho krátke obdobie pôsobenia nie je vnímané ako zásadný prelom v dejinách cirkvi. Ján Pavol II. a jeho popularita sa zrodila na jeho cestách po svete, kedy ako prvý pápež dal ľuďom po celom svete možnosť vidieť, počuť a dotknúť sa živého pápeža. Bol to človek mediálneho veku, ktorý strhol na seba významnú časť pozornosti a bol pre verejnú uveriteľnou alternatívou aj kvôli autenticite jeho osobného príbehu v historickom kontexte povoj-

nového Poľska a existencie železnej opony. Žiadne zásadné ekumenické iniciatívy zo strany rímskokatolíckej cirkvi po Druhom vatikánskom koncile neboli dotiahnuté do zásadnej reformy či dôsledného uznania existencie pluralitného kresťanstva ako rovnocenného ovocia na tom istom strome. Prijatie rôznych predstáv a obrazov o cirkvi, ekumenizme, vzťahu k monoteistickým náboženstvám či zvlášť k židom boli koncilom konštatované na úrovni deklarácií a politických deklarácií, no smerom dovnútra rímskokatolíckej cirkvi pápeži zotrvávajú na svojich pozíciách ohľadom zásadných pastoračných prístupov k definícii kňazského úradu či svätenia, úlohe žien v cirkvi, učenia o eucharistii či sviatostiach vôbec, ako aj k úlohe radových veriacich, ktorí by sa chceli zúčastňovať na riadení a spravovaní cirkvi aktívnejším spôsobom.

Skúsenosti radových veriacich s rodinným životom či s niektorými aspektami bioetického charakteru rímskokatolícka hierarchia programovo považuje za nedôležité, a preto je aj zdanlivo ľahko riešiteľná situácia v otázke pristupovania rozvedených znovusobášených katolíkov ku sviatostiam predmetom diskusie bez konštruktívneho záveru. Jediným viditeľným ovocím je tak liturgická reforma, ktorá vniesla do rímskokatolíckej liturgie možnosť používania národných jazykov a popri latinskej bohoslužobnej reči sa tak začalo na tejto úrovni hovoriť o inkulturácii.

Autorita a odvaha

Dokument exhortácie, ktorý napríklad sumarizuje doterajšie Františkove snahy na tomto poli a odráža tematiku pastoračnej praxe a jej výzvy, je členitý. Ako posynodálny text nabáda na pozorné čítanie, no ak nečítame medzi riadkami, na nič prevratné nenarazíme. Dialóg, ktorý sa začal v Ríme a bol sprevádzaný aj doteraz nezvyčajnými postupmi verejného hlasovania o jednotlivých pasážach, o ktorých medzi biskupmi prebiehala diskusia, má pokračovať v lokálnych pomeroch jednotlivých diecéz. Pápež síce má autoritu, ale nemá odvahu nariadiť, aby bol jeho pohľad bezpodmienečne prijatý. Takto z dialógy sa zdá, že dialóg je medzi biskupmi autentický. A František ho aj prostredníctvom doteraz nezvyčajných dotazníkov celkom zručne a efektívne moderoval. Bolo len na miestnych cirkevných predstaviteľoch, či do tohto dotazníkového dialógu pozvali aj širšiu katolícku verejnosť, ako to bolo napríklad v Česku, Rakúsku, Nemecku či USA, alebo len vybrané klerické kruhy, ako napríklad na Slovensku.

Pápež a súčasné témy

Pravicový aj liberálny cirkevný aktivizmus bol pápežom Františkom na synode a v následnom dokumente odmietnutý. Rímskokatolícka cirkev zaujíma postoj k rodovej otázke, keď podčiarkuje, že rozdielnosť muža a ženy je biologicky daná, a preto

z katolíckeho hľadiska hlbšia diskusia na túto tému nemá zmysel. Muž ostane mužom a žena ženou. Manželstvo je zväzkom muža a ženy. Je jednotné a nerozlučiteľné a žiadne iné zväzky rodine nemôžu konkurovať. Manželstvom ostane len tento zväzok muža a ženy, lebo len takýto zväzok má prirodzené predpoklady byť v každom zmysle slova rodinou.

Podobne sa nemení postoj ani k antikoncepcii či iným tradičným pasážam cirkevného učenia o manželstve či rodičovstve. Pozitívne príležitostné vyjadrenia pápeža Františka o manželskom intímnom spoluzití pôsobia osviežujúco a ľudsky. Ale ani v tomto František neprekvapuje, a tam, kde niečo napíše, len potvrdzuje, že ľudskosť je u neho prítomná v slove aj písme programovo. Rodiny, ktoré majú ambíciu takto sa volať, a nemajú tieto základné katolícke charakteristiky, František nikdy explicitne neodsudzuje. Je však zrejme, že ako formu spoluzitia, ktoré legislatíva laického štátu v niektorých krajinách sveta pripúšťa, ani z hľadiska Františka nebude možné nazývať manželstvom. Tieto formy spoluzitia súčasný pápež nemá potrebu z hľadiska cirkevnej náuky nijakým spôsobom rehabilitovať. Osoby, ktoré žijú v takýchto zväzkoch, aj ich spoluzitie, však explicitne neodsudzuje. Vidí v ňom výzvu pre pastoračnú starostlivosť a miestne cirkevné spoločenstvá sa ním pod vedením svojich biskupov majú zaoberať.

Podobne je to aj s katolíckmi, ktorí sa rozviedli, a z rôznych dôvodov si znovu založili rodiny. Ich spoluzitievnom civilnom manželstve nie je vsúlades cirkevným právom ani morálkou, no aj tu nabáda dokument jednotlivé prípady posudzovať individuálne. Pápež si netrúfa univerzálne odsúdiť všetkých, ktorí žijú v takomto civilnom zväzku. Zvlášť ak takéto manželstvá boli uzatvorené zodpovedne a ponúkajú aj deťom priestor na výchovu a dozrievanie. Ak je takéto spoluzitie pre spoločenstvá prínosom, František nabáda, aby im ostatní veriaci dali pocítiť svoju podporu. Rozvod je za každých okolností z katolíckeho hľadiska neprijateľný. No existujú prípady a okolnosti, keď treba vnímať okolnosti s porozumením zvlášť na strane tých, ktorí za rozpad manželstva nenesú vinu. Práve preto iným dokumentom uľahčil právny proces tzv. zneplatňovania manželstiev, ktoré z hľadiska cirkevného práva možno ošetriť týmto spôsobom. Cirkevné právo manželstvo nemôže rozviesť, môže ho však za istých okolností vyhlásiť za neplatné. Toto opatrenie má celý proces urýchliť v záujme pomoci párom, ktoré o toto riešenie majú záujem.

Tieto a ďalšie príklady ukazujú, že postoje a slová pápeža Františka o láske v rodine majú charakter pastoračného usmernenia. Náuka o manželstve, rodine či sviatostná disciplína ohľadom pristupovania k eucharistii v prípade rozvedených znovusobášených katolíkov sa nemení. Zároveň cítiť

z Františka hlbokú empatiu a snahu udržať si priazeň tých katolíkov, ktorí napriek svojej situácii hľadajú ešte kontakt a istú mieru uznania vo svojej cirkevnej komunite. Veriacich aj biskupov František volá na rozhovor o tom, ako má cirkev zajtrajška riešiť dnešné výzvy tak, aby o odpovede mal svet ešte záujem. A práve tu sa dotýka pápežovo poslanstvo aj iných kresťanských komunít. Pri publicite, ktorú František má, sa s ním vedia stotožniť mnohí kresťania na celom svete. Cirkevní lídri sa preto tak trochu aj so závišťou dívajú na túto jeho pozíciu a radi by sa v nej ocitli aj oni sami. Postaviť opatrný postoj či dokonca podnietiť strach z Františka na teologickej hre o slovíčka bude ťažké a nebezpečné. Aj zbytočné. 500 rokov reformácie ukázalo, že dôvody rozdelenia západného kresťanstva trvajú. Na tomto fakte nič nezmenilo ani to, že aj keď rímskokatolícka cirkev prijala mnohé reformačné podnety v podobe chápania sviatosti krstu, používania materinského jazyka v bohoslužbe, pravidelného čítania Biblie či biblickej zbožnosti, tak piliere katolíckej identity ostávajú nedotknuté. Moc pápežského magistéria a centralizovaná monarchia s nemennou hierarchickou štruktúrou umožňujú také spravovanie tejto inštitúcie, že jej smerovanie sa nedá na najvyššej úrovni ani meniť, ani ovplyvňovať.

Cirkev 21. storočia?

Rímskokatolícka cirkev sa napriek sympatickému pápežovi nemení. Cesta je v živote cirkvi a pod vedením pápeža Františka dôležitá aspoň do tej miery, ako jej cieľ. Otázka, či sa Františkovi podarí dotiahnuť rímskokatolícku cirkev do 21. storočia, je, zdá sa, zodpovedaná. František prezentuje vládnejší prístup, vníma sociálne aj ekonomické súvislosti položená členov cirkvi, no na zásadné zmeny nevidí priestor. Ani objednávku. Iniciatívam zdola či z miestnych cirkví sa však nebráni. Hlasnejšie ako hlasy za reformy a zmeny sú však hlasy, ktoré volajú po konzervatívnejšom prístupe. Ako pápež František povedal už aj pri iných príležitostiach, on nie je sudcom – je skôr správcom či pastierom svojho stáda. Okrem toho, že píše, hovorí a verejne vystupuje pri rôznych príležitostiach, snaží sa svojím postojom aj modelovať to, ako má úradná cirkev reagovať na výzvy, s ktorými sa vo svojich zemepisných a ekonomicko-sociálnych kontextoch stretáva. Neexistuje univerzálna odpoveď na každú otázku. Empatia a úcta k ľudskej dôstojnosti každého človeka sú však aplikovateľné v každej situácii a voči každému človeku. V kontexte svetovej cirkvi sú takéto signály dôležité. František sa o to veľmi koncepcne a dôsledne pokúša. A je preto inšpiratívny. Pastoračné obavy o kontroverzie s pápežom

Františkom sú preto neopodstatnené. Dôvodom existencie pluralitného kresťanstva je vernosť biblickej duchovnej identity a potrebe inkarnované Božie slovo žiť aj na úrovni inštitúcie cirkvi. Cirkev je mystickou skutočnosťou, no v čase a priestore je aj inštitúciou, ktorá musí brať do úvahy výzvy súčasnosti a s otvorenou myslou a srdcom musí žiť to, čo verí. Prvé náročné obdobie práce pápeža na poli mapovania cirkevnej situácie zavŕšil práve dokument biskupskej synody *Amoris Letitia*.

Konzervatívne zoskupenia v pápežovi Františkovi hľadajú a nachádzajú príliš tolerantné postoje, ktoré čítajú v jeho vyjadreniach, ktoré sú však skôr na úrovni konverzácie či otvoreného dialógu. Vieroučné či disciplinárne opatrenia, ktoré by menili rímskokatolícke fungovanie, sú v nedohľadne a ak sú náhodou blízko, tak sú dobre utajené. Práve preto konzervatívne kruhy nenachádzajú na Františkovi nič, čo by narušalo doterajšie cirkevné učenie. Liberálne očakávania, ktoré by sa prejavili v ekumenickejšom prístupe k civilizačným témam, spojeným s rodinnou morálkou, postojmi rímskokatolíckej cirkvi voči sexualite či v decentralizácii riadenia cirkvi, sa nenapĺňajú.

Povzbudenie k individuálnemu prístupu k niektorým pastoračným situáciám je asi minimom, v ktorom nachádzajú odobrenie svojich netradičných a veľkorysejších postupov, ktoré však boli možné už aj doteraz. Pre krajiny, kde sú teologická reflexia a odvážne postupy prirodzenou cestou hľadania nových ciest, teda pápež František len konštatuje to, čo už bolo súčasťou bežnej cirkevnej praxe. Nikto sa však nemusí cítiť povinný nič meniť a evanjelikálne či iné poreformačné kresťanstvo sa nemusí Františka báť ani viac, ani menej ako ktoréhokoľvek predchádzajúceho pápeža. Cirkevné právo ani cirkevné učenie sa nemenia. Všetko je tak, ako bolo. František pôsobí sympaticky a dynamicky. Každá cirkevná komunita by však mohla so zrelosťou dospelých súrodencov akceptovať, že reformácia sa skončila nie preto, že to povedal

pápež František, ale z iných dôvodov. Po naplnení reformačných ideálov tu už veľmi nikto netúži. Rozvod sa skončil vzájomnou únavou partnerov a po novom spojení nikto autenticky netúži, lebo svet sa zmenil. Kresťanstvo ako strom s hlbokými koreňmi vie vo svojej košatej korune dať zmysluplný program všetkým veriacim ako jednotlivcom, aj ako spoločnostiam. Rímsky katolicizmus je aj vďaka Františkovi skromnejší, nekatolícke cirkvi zrelšie a sebavedomejšie. V Duchu a v Pravde.

Kresťania ukázali, že ako evanjelici, protestanti či evanjelikáli vedia a dokázali žiť bez pápeža a že jeho inštitúcia so svojimi početnými deformáciami veľmi často v dnešnej podobe skôr odvádza od autentickej viery v Krista. Deformácie a historické pochybenia, za ktoré sa Ján Pavol II. v roku 2000 ospravedlnil, sú stále funkčné a opatrenia na ich nové uplatňovanie napríklad pri vzťahu k niektorým rímskokatolíckym teológom je len diskretnéjšie, ale je rovnako dôsledné. Kontinuita v diskontinuite pokračuje. Teológovia, ktorí sa ocitli na listine neželaných a zakázaných, sú stále na tej listine, na ktorej boli aj reformátori. Len ich osud je o čosi milosrdnejší a rímskokatolícka cirkev im robí menšiu publicitu. Marginalizácia ich vplyvu sa odohráva na pomyselných hraniciach zákazu publikácií, verejného vystupovania, pôsobenia a inými formami ostrakizácie, a nie na univerzitných dišputách či horiacich hraniciach.

Pápež – marxista?

Aj teológia oslobodenia, na tézy ktorej doplatili mnohí juhoamerickí rímskokatolícki teológovia,

pastorační kňazi či rehoľné komunity, ostáva na zozname neželaných teologických teórií. Hoci paradoxne aj František už bol konzervatívnymi kruhmi rímskokatolíckej cirkvi obvinený z marxizmu. Vecné problémy sveta a chudoby, rozdelenia bohatstva vo svete, podpora sociálnych reformátorov či zápas o sociálnu spravodlivosť sú niečo, v čom sa kresťania dnes môžu vzájomne povzbudiť a podporiť. Dnes je nevyhnutné hľadať takéto spoločné záujmy a hľadať cesty vzájomnej spolupráce na základe biblicko-teologického a duchovného porozumenia na úrovni spoločnej pastorácie, sociálnej práce, ale aj konkrétnych politík v oblasti starostlivosti o človeka – jeho telo aj dušu. Cirkevno-politický polarizačný rozmer takýchto úvah je len cestou do slepej uličky konfrontácie a povzbudzovania kresťanského konfesionalizmu, ktorý málokedy viedol v dejinách ku konštruktívnemu vkladu do života jednotlivých cirkví či sveta ako celku.

František je len rímskokatolícky pápež. To je fakt, ktorý je pre každého kresťana dôležitý v rôznej miere. Situácia, v ktorej sa dnes nachádza svet a kresťanské komunity, je skôr pozvaním k spoločnej spolupráci. Františkovo úsilie v rímskokatolíckej cirkvi nie je reformné a už vôbec nie je zásadne nové. Je to rímskokatolícky pápež. Tradične je postavenie rímskeho biskupa centrom pozornosti. V dnešnej situácii je dobré, ak je rímskym biskupom človek ako František. Je to ľudská tvár rímskeho katolicizmu, a to je dobré aj pre rímskokatolícku cirkev, aj pre kresťanstvo ako celok. ■

misia - wycliffe

HLAS PRAVDY

*„Kým človek nie je jednoduchý, nedokáže rozpoznať jednoduchého Boha.“
(bangladéšske príslovie)*

Mladé dievča z komunity Tippera stojí vo dverách tradičného domu v juhovýchodnom Bangladeši. V mnohých častiach Ázie sa prikladá veľký význam ústnej komunikácii. Zvyky a tradície sa odovzdávajú z generácie na generáciu pomocou príbehov, prísloví, básní a hádaniek. Ľudia často uprednostňujú ústnu komunikáciu – aj napriek vysokej miere gramotnosti. Keď sa postupy prekladu Biblie, ktoré sú bežne používané na tvorbu jej písanej formy, aplikujú aj na ústnu formu, vznikne akýsi „ústny preklad“ Biblie. OneSto-

ry, spojenie viacerých celosvetových kresťanských organizácií, používa na komunikovanie častí Biblie tzv. „chronologické rozprávanie biblických príbehov“. Ide o rozprávanie príbehov z Biblie poslucháčom nahlas v chronologickom poradí. Tento spôsob efektívne sprístupňuje Bibliu ľuďom, ktorí sa učia formou ústneho podania. Navyše, organizácie ako Faith Comes By Hearing a Audio Scripture Ministries vytvárajú a distribuujú digitálne zvukové nahrávky Biblie, aby oživilo Božie slovo pre milióny ľudí. Modlite sa za to, aby viac ľudí z kultúr, založených na ústnom podaní, malo príležitosť stretnúť sa s Božím slovom spôsobom, ktorý hovorí k ich srdciam. ■

Foto: Marc Ewell Text: Becca Coon

SMRTIACA SPRAVODLIVOSŤ

TIBOR MÁHRÍK

(Kazateľ, teológ, filozof, prednáša na FF Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.)

V múdroslovej literatúre nachádzame úžasné inšpirácie pre praktický život. Autor Pr 30, 8–9 napríklad označuje dva extrémny v živote – chudobu a bohatstvo – ako rizikové faktory, ktoré môžu vyvolať nežiadúce postoje a konanie na strane človeka. V chudobe človek začne kraďnúť a v bohatstve zabudne na Boha. Obidva uvedené prípady sú z morálneho hľadiska problémové. Zdá sa, že extrémny so sebou prinášajú etické problémy. Čo sú však extrémny? Je nevyhnutné pre človeka v extrémnej situácii konať morálne neprijateľne? Chudobná vdova predsa nekradla a Šalamún vo svojom bohatstve nezabudol na Boha.

Ideál správania

Obraz ideálu človeka a jeho životných postojov sa mení s časom, miestom a kultúrou. Možno povedať, že „vyrovnanosť“ či „opatrnosť“ alebo „rozvaha“ patrí k tým kvalitám, ktoré v našom kultúrnom kontexte určite patria k tým, ktoré sa považujú za hodnotné a želané. Neuvedomujeme si pritom, že naša optika, poznačená gréckym myslením a scholastikou, nás veľmi ľahko môže dostať do situácie, v ktorej prehliadneme, že rozvážnemu chýba potrebná odvaha. Nevšimneme si, že opatrný je vlastne paralyzovaný strachom a neschopný urobiť rozhodnutie potrebné k tomu, aby sa veci pohli vpred. Ľahko nám unikne zbabelosť či pohodlnosť alebo ľahostajnosť, ktorá môže tvoriť koreňový systém človeka, navonok pôsobiaceho ako vyrovnaného, pokojného, stabilného. Aký je správny ideál? Vzor správania? Uvažovania? Konania?

Zlatá stredná cesta

Filozofia sa celé stáročia neustále zaoberá dynamikou života a otázkami smerujúcimi k podstate vecí. Už Aristoteles vo svojom diele *Etika Nicomachova* riešil problém extrémov a ich dôsledky v živote človeka. Podľa neho príliš málo odvahy je zbabelosť a príliš veľa odvahy je bezočivosť. Podobne byť málo štedrý je lakomstvo a byť príliš štedrý je márnotratosť. Snažil sa vyhnúť extrémom a hľadal stred medzi krajnosťami – mesotes (gr. μεσότης). Ide o slovo, ktoré sa vlastne ani nedá preložiť, pretože predstavuje skôr spôsob uvažovania, než akýsi stav. Človek strácajúci hĺbku ohniska pri vnímaní života bude mať tendenciu tomuto „strednu“ rozumieť ako výsledku aritmetického spôsobu spriemerovania. Príkladom môže byť rozvod partnerov. Tvrdiť však, že na príčine sú obaja partneri v pomere 50/50 by bolo nepochopením aristotelovho strednu. Rovnako pri diplomatickom vyjednávaní či rie-

šení konfliktov v tíme by bolo krátkozraké vyzvať jednotlivé strany k tomu, aby v mene dosiahnutia morálnej kvality každý rovnakou mierou zľavil zo svojich predstáv a nárokov.

Koncept strednu

Aristotelovi išlo o stred v zmysle centra funkčnosti, organizovanosti, prospešnosti resp. prosperite. Ide o cnosť rozpoznať, čo je dobré, zmysluplné a správne a podľa toho konať tak. Jeho „zlatá stredná cesta“ sa tak vzťahuje k rozumu. Môžeme to demonštrovať na otázke: Aká cnosť leží v strede medzi zbabelosťou a nerozvážnosťou? Nebude to „trochu“ zbabelosti a „trochu“ nerozvážnosti. Hľadanou cnosťou je odvaha. Múdra odvaha je na svojej ceste rozvoja podľa tohto korigovaná rizikom zbabelosti – rýchlo utiecť pred nepriateľom, ale tiež pascou nerozvážnosti – bezhlavý útok na nepriateľa, ak by dôsledky boli príliš negatívne pre daného človeka a kolektív, ktorého je súčasťou. Všimnime si, že odvaha ako cnosť tu predstavuje želaný stred, v ktorom človek zvažuje okolnosti, kriticky vyhodnocuje situáciu a analyzuje možnosti. Byť odvážny predpokladá, že zvažíme oveľa viac faktorov a zvládneme analýzu širších súvislostí, než sú spomínané mantinely vymedzené polaritou extrémov. Podobne pozíciou strednu medzi márnotratosťou a lakomstvom je štedrosť. Byť múdro štedrý sa stáva umením.

Aristoteles si vo svojom vnímaní človeka uvedomoval zložitost celku, ktorý tvoria mnohé parametre, ktoré vstupujú do hry. Gréci tradične rozlišovali štyri cnosti: odvahu, spravodlivosť, striedmosť (sebaovládanie) a inteligenciu (praktickú múdrosť). Aristoteles spolu s Platónom preto hovorili o „jednote cností“, dnešnou rečou – komplexite kvalít, ktoré povedú človeka ku konaniu, ktoré prinesie, resp. spôsobí dobro pre iných. Keďže pracuje s dvomi typmi cností – mravné (etické) a roz-

mové (dianoetické), pričom rozumové nadraduje nad mravné – dopracoval sa k zaujímavému pojmu *velkodušnosti*. Aristotelovský veľkodušný človek (*megalopsychos*) je archetypom dobroty a cnosti. Ide o človeka významného v spoločnosti, hodného veľkých vecí a schopného veľkých vecí, ktorý túži byť druhým na prospech, ale sám sa ho zdráha prijať. Nie je prehnane skromný, ale primerane hrdý. Takáto hrdosť nie je tvrdosťou k núdzi iným, ale pevným základom, z ktorého je možné reálne pomôcť tým, ktorí to potrebujú.

Aristoteles

Medzi extrémami

V knihe Ekelesiastes 7 nachádzame pozoruhodný text, ktorý do veľkej miery korešponduje s Aristotelovým uvažovaním o strednej ceste. Autor odkryva polaritu života a smrti, pokarhanie a chvály, múdrosť a pochabosť, atď., medzi ktorými hľadá rovnováhu. Avšak imperatív „*Nebud' veľmi spravodlivý*“ (v. 16) je zjavným mantinelom, ktorý nás tu zaskočí a nutne musí prekvapiť. Dôvod je jednoduchý. Na iných miestach Písma sú veriaci vyzvaní k tomu, aby rástli v spravodlivosti, múdrosti, svätosti a iných cnostiach akoby bez obmedzenia. Čím viac, tým lepšie. Tento text nás ale varuje pred stratou akejsi rovnováhy. Musíme si preto položiť nasledovné otázky: Vari sa aj spravodlivosť môže stať problémom pre Božie dieťa? Môže sa prílišná múdrosť stať prekážkou zbožného života?

Ak uvažujeme „pod slnkom“, vtedy je spravodlivosť myslená v horizontálnej dimenzii nášho bytia. Nechápeme ju teda v zmysle spravodlivosti darovanej od Boha (vertikálnej), ale spravodlivosti v rámci medziľudských vzťahov. V takom prípade sa prílišná spravodlivosť stáva problémom. Prílišná múdrosť je zničujúca. Prílišná svätosť je odpudzujúca. Takáto prílišná dokonalosť nikoho neosloví. Naopak – ľudia pred ňou utekajú. Pre zdravý rozvoj vzťahov a fungovanie rodiny či spoločnosti je potrebné vyhnúť sa extrémom. Ponúka sa otázka, či aj tu niekde nie je príčina toho, že zbor nerastie. Čo ak sú v zbere príliš spravodliví, príliš múdri a príliš svätí? Čo ak sú kázne exegeticky dokonalé, vyvážené podľa našich predstáv, až sú sterilné a nikoho neoslovujú? Také kresťanstvo určite nemôže byť príťažlivé.

Nebezpečná spravodlivosť

Niektorí kresťania chcú byť spravodliví za každú cenu. Chcú presadzovať pravdu za každú cenu.

V mene ochrany „princípov“ dokážu reagovať spôsobom, ktorý viac búra ako buduje. Budujú ploty a nie mosty. Môžu mať pritom pocit posledných prorokov, ktorí zachraňujú skazený svet plný liberalizmu a hodnotového chaosu. Myslia si, že sú principiálni, ale nie je to tak. Sú len tvrdí a samospravodliví. Neuvedomujú si, že rýchlo strácajú lásku, ktorá je najvyššou cnosťou. Biblickú lásku, ktorá priťahuje, dáva nádej a zohrieva ľudské srdce túžbou po odpustení. Základom pre takéto postoje, slová, myšlienky a činy je milosť. Milosť Božia, ktorá prichádza zhora. Ak pravda nasiakne milosťou, prináša svetlo do tmy. Inak len rozdáva úder v tme.

Postoj odsudzovania býva prepojený so silným dôrazom chrániť „pravdu“ a máva rôzne podoby. Môže ísť o komentár na adresu priateľa, zboru či zborovej akcie. Môže mať podobu referenda o rodine, alebo nekončiaci dialóg na pracovnom stretnutí tímu, či presvedčenie o jedinom (mojom) správnom výklade Písma. Problémom je však samotná „pravda“. Pilát tento problém nevyriešil. Súd a milosť sú totiž opozitá. Tam, kde sa uplatní odsúdenie, niet priestoru pre milosť. Na druhej strane – tí, ktorí sú pod milosťou, už unikli súdu. Je iba jedna Cesta, Pravda a Život. Človek ju nevlastní. Môže po nej iba kráčať. Tí, ktorí si myslia, že ju vlastnia, po nej nekráčajú. Otázkou je, či vôbec na nej stoja.

Smrť cirkvi

Carey Nieuwhof je pastorem v zbere na sever od Toronta. Vo svojich prácach sa zaoberá vplyvom prílišného odsudzovania „tých druhých“ na dynamiku zborového rastu. Carey je presvedčený, že problém novodobého evanjelikalizmu je necitlivý dôraz na otázky pravdy, ktorú následne kresťania presadzujú nevhodným spôsobom, ktorý je presýtený odsudzovaním. Tvrdí, že v zbere, kde je atmosféra odsudzovania v mene zachovania pravdy, čo sa ľahko stane pri správnom úsilí rozsudzovať, nie je možné naplniť misijné poverenie (Mt 28). Uvádza päť aspektov.

V takej atmosfére sa nenachádza skutočná *láska*. Ak totiž niekoho odsudzujem, nemilujem ho a ani milovať nedokážem. Iba ak sám prežívam lásku Božiu napriek mojím hriechom a zlyháním, môžem milovať iných, ktorí robia chyby a ja ich vidím a usilujem sa to zmeniť.

V takom zbere ľudia nenachádzajú skutočnú *pomoc*. Tí, ktorí iným pomáhajú, ich zvyčajne neodsudujú a naopak – tí, ktorí odsudzujú, zvyčajne nie sú ochotní pomáhať.

V takom zbere nenájdeme *pokoru*. Odsudzovanie predpokladá postoj „som lepší“, „viem lepšie“... – a do takého klubu nadradených sa nikomu normálnemu nechce. Je to prostredie skrytej pýchy a otvorenej arogancie.

V takom zbere nenájdeme *modlitebný zápas* o veci sveta. Odsudzovať niekoho a pritom sa zaňho modliť sa vzájomne vylučuje. Ak sa však začnem nazaj modliť, postoj odsudzovania sa vytráca, pretože

mu fandím, žehnám a želám zmenu k dobrému.

V takom zbere je problémom aj *evanjelizácia*. Boh nás nikdy nevyzval, aby sme svet súdili. Ale požiadal nás, aby sme ho milovali. Odsudzovanie je najhoršia evanjelizačná stratégia.

Hľadanie stredú

Pán Ježiš Kristus povedal, že cirkev bude v svete rozpoznaná podľa toho, že láska bude zjavnou kvalitou vo vnútorných vzťahoch a prejavujúca sa navonok smerom von. On sám je príkladom. Ubehlo 2 000 rokov a reakcie mnohých, ktorí prichádzajú do kontaktu s cirkvou, resp. s kresťanmi v dnešnej dobe ukazujú opak – kresťanstvo sa väčšinou prezentuje arogantným spôsobom, politickou silou v spoločenskom vplyve, bez lásky, ochoty pomôcť, bez skutočného záujmu o životný príbeh človeka, bez snahy porozumieť. Ako keby sa kresťania chceli vo svete len uistiť, že majú pravdu a túto pravdu chceli presadiť za každú cenu. Nič viac. Zaujímavé – aj apoštol Pavol tvrdí, že poznanie nadáva, ale láska buduje (1 Kor 8, 1). Vedel, že poznanie ľahko povedie k narcizmu ale láska povedie na kríž. Tak to bolo v kontexte Rímskej ríše, ale tak to bolo aj neskôr – až doteraz. V súčasnej kultúre úspechu, popularity a konzumu však hlas Pavla čoraz viac zaniká. Chceme ho ešte počuť? ■

Použitá literatúra:

Aristoteles, Etika Nicomachova, (Praha 2009).

C. Nieuwhof: 5 Ways Judgmental Christians are Killing Your Church, sermoncentral.com (2017).

Štúdia vychádza ako súčasť projektu:

KEGA č. 044UKF-4/2016 s názvom „Nanoetika“ – tvorba vysokoškolskej učebnice a webovej platformy pre I. a II. stupeň vysokoškolského štúdia.

PADÁ SNIEŽIK, PADÁ – EJ, ALE SOM RADA... TEDA AKO KTO

TOMÁŠ KOMRSKA (Autor je vodič trolejbusu)

Viete, kde žijú najmenší ľudia na svete? – V Bratislave. – Prečo?

Pretože keď napadne 1cm snehu, tak ho majú obyvatelia mesta vyše hlavy. Tento starý vtíp sa týka najmä dopravy, ktorej som pevne-pohyblivou súčasťou. Krásne veľké vločky sa tíško znášajú na nič netušiace spiace mesto. Biela prikrývka je čoraz nadýchanejšia a všetko dokonalejšie zakrýva. Obraz mesta sa stáva akosi mäkkší, čistejší, romantickejší. Opäť mám službu v zálohe a tak teraz neštartujeme zamrznuté, ale zasnežené vozidlá. Zatiaľ to ide hladko. Krátko pred štvrtou som sa došiel zahriať do výpravne, kde výpravca znalecky cez okno pozoruje kypiacu bielu perinu a popritom pohľadom kľže po dnešnej výprave – zozname vozidiel a vodičov, ktorí majú toto ráno vyjsť do premávky. Po chvíli opatrne hovorí: „Tomáš... Asi pôjdeš jazdiť.“ „Prečo? Niekto volal, že nepríde?“ „Nie,“ – výpravca pozrel na hodinky – „ale o chvíľu zavolajú. Totižto medzi dnešnými rannými vodičmi sú aj páni L. a K. a je len otázka, ktorý z nich zavolá skôr. Tipujem, že pán L. Pán L. sa zvyčajne pri pohľade na zasnežené ráno začne smrteľne dusiť a pána K. pri tom istom pohľade pochytilí neudržateľná hnačka. Preto zvyčajne nenastúpia. Keď môžu, tak sa zbabelo vyhnú zodpovednosti.“ Obaja páni sú však známi tým, že aj bez požiadania sú vďačnými rozprávačmi o minulých, dnešných a prorockých hrdinských skutkoch, v ktorých – ako inak – zastávajú dominantné postavenie. To sa však deje v čase pokoja. Dnešný sneh však pokoj v premávke nevestí ani náhodou.

Výpravca sa hrubo mýlil. Prvý zavola pán K. a nie pán L. Ale všetko ostatné bolo tak, ako skúsený výprava predpokladal. Známe výhovorky. Oh, nech už len konečne príde soľnička – posýpacie auto s radlicou – a prerazí cestu okolo vozovne a ďalej. Inak máme problém. Hádám príde skôr, ako vyrazia prvé vozidlá z brány von. Soľnička sa dovalila, ale až keď sa prvých šesť vozidiel vysunulo za bránu a šmýkajúci zablokovali všetky tri cesty z vozovne von. Keď sa radlica konečne predrala pomedzi porozhadzované harmoniky a soľ začala pôsobiť, vykrútené červené chrobáky sa pomaly začali narovnávať a postupne odchádzať na svoju trať. Vyrazil som opatrne namiesto pána L. kvôli neskoro nasoleným problémom s polhodinovým meškaním. Pomaly som sa zmieril s tým, že dnes to bude služba bez prestávok, pretože spomalená premávka mi ich zhltnie. Súčasne som sa začal vedome zakuklovať voči nárekom, žalospevom a vulgárnym nadávkam rozčúlených cestujúcich. Ako reagovať? Aký postoj zaujať? Predstavujem si, ako by som sa cítil, keby som ako cestujúci na zastávke netrpezlivo čakal na „svoj“ meškajúci ranný spoj, pretože musím stihnúť vlak, poradu, termín u lekára a vôbec ma nezaujíma, prečo sa busy tak nemožno vlečú. A tak svoj obal proti útokom prepletám aj nitkou porozumenia a snažím sa útoky odrážať empatickým: „Prepáčte že meškám“. Pomôže to vyhnúť sa zbytočným konfliktným problémom? Snáď. Nevie, ako sa kolegovi L., ktorý ostal doma, dnes spalo. Mne sa však po dnešnej nápätej snežnej službe spalo mimoriadne dobre. A ďakujem Bohu, že sa mne ani mojim cestujúcim nič nestalo. Riešiť problémy láskavou empatiou a zbabelo sa zbavovať zodpovednosti sú dve rôzne veci. A rozhodovanie medzi riešením problému a zbavovaním sa zodpovednosti nie je vždy ľahké... ■

PROROK ALEBO UČITEĽ?

JURAJ INSTITORIS

(Misijný pracovník v Glasgove, Škótsko)

V pondelok som sedel v aute a prvýkrát mieril do mojej novej školy. Boli sme zaujímavá posádka. Šoféroval môj školiteľ – Škót, ktorý strávil skoro dekádu na misii v Juhoafrickej republike (JAR). Ďalej s nami sedel môj nový spolužiak zo Singapuru, ktorý strávil posledné dva roky na škole v USA. Dopĺňal som ich ja, Slovák na misii medzi Rómami v Glasgove. Celý svet akoby sa stretol v jednom aute.

Napriek rozdielnemu pozadiu sa medzi nami objavila jedna zhoda. Všetci sme prekvapujúco mali skúsenosť s tým, ako rýchlo sa okolo nás šíria najčudnejšie učenia a povery v Kristovom mene. Napríklad v JAR sa mnohí snažia skĺbiť svoju vieru s uctievaním mŕtvych predkov. Vraj ich kresťanstvo nemá obrať o kultúru a zvyky. Okrem toho tam majú zaujímavého pastora-exorcistu. Má veľmi originálny spôsob, ako z ľudí vyháňa zlých duchov: strieka im do tváre sprej proti hmyzu. A ľudia mu na toto „duchovné uzdravenie“ stoja šory! Dotiahol to až do televízie, kde pred ním varovali a jeho klientov vyzývali, aby navštívili doktora. Žiaľ, nie je isté, či to urobili. Mnohí sú presvedčení, že treba len „veriť“ a výsledok sa dostaví. Vedľajšie účinky ako priotrávenie či poškodenie zraku si môžu v rámci horlivosti vykladať len ako súčasť duchovného zážitku.

Možno si povieť – to je Afrika. U nás je to inak! Skúsím sa však podeliť len o niekoľko zážitkov z posledných mesiacov z mojej služby, ktoré naznačujú, že podobné problémy neobchádzajú ani nás.

Ak stojíte, padnete

Máte zvyk začínať deň s facebookom? Sám viem, ako ľahko sa naň dá zvyknúť a ťažko odvyknúť. Mám však výhodu, ktorá mi pomáha držať si odstup. Kedykoľvek ho totiž otvorím, zaplaví ma vlna duchovných statusov s pochybnou hodnotou a obsahom. Nedávno sa mi na nástenke objavilo video s názvom „super-pastor“. Zo zvedavosti som si pozrel, ako asi vyzerá práca a služba takého „super“ kazateľa: Černoch v obleku stojí na pódiu. No, podľa dynamiky to vyzerá viac na tanec než státie. Kričí do mikrofónu na plnú sálu: „Chcete prijať moc Ducha Svätého?!!“ Ľudia s nadšením odpovedajú „Áno, áno!!!“ Vtedy vystrie svoju super-mocnú dľaň a ľudia pred ním hromadne padajú (skôr sami odskakujú) niekoľko metrov dozadu. Najskôr odhodí hudobníkov na pódiu, potom prvé rady a nakoniec sa konečne dočkajú aj tí na balkóne. „Super-pastor“ do toho stále kričí: „Toto je moc Ducha Svätého!!!“

Normálne takéto videá nevyhľadávam, toto však zdieľala jedna členka nášho zboru a pridala k nemu

svoj úprimný komentár: „Toto je Božia moc“. Bol to opäť jeden zo svojských pokusov o facebookovú evanjelizáciu. Predsa je však tento prípad v niečom špeciálny. Na facebooku ho totiž pôvodne nezverejnili horliví kresťania, ale stránka „The atheist dose“. Stránka, ktorá chce čo najviac ľudí odradiť od viery, sa nevedomky stala nástrojom evanjelizácie! Neuveriteľné, ale skutočné. Ateisti však nemusia smútiť ani byť urazení. Mám totiž obavu, že ak to video teraz niekoho k „viere“ pritiahne, zaseje semienko s takým obrazom o Bohu a cirkvi, že nakoniec z neho vyrastie aj tak len ďalší ateista.

Spasenie či poriadok? Najmä nech je zážitok!

Našu službu dosť zasiahol rozkol, ktorý nastal na jeseň. Vtedy sa sem prístahoval jeden pár, ktorému sa naše postupy nepáčili. Naše zhromaždenia nevyzerali ako u „super-pastora“, a tak si založili vlastné. Ich objektívnou nevýhodou je, že ich vedúci nie je ordinovaný a nemôže vysluhovať sviatosti. Chceli by veľké prebudenie, čo sa však ťažko robí bez krsťov. Zaujímavosť sa však vynašili.

Hlavným nástrojom ich evanjelizačných skupiniek sa stala modlitba spasenia. Pýtajú sa ľudí, či by chceli prijať Pána a potom vedúci hovorí modlitbu a človek v strede ju opakuje. Samo o sebe to znie skvele, má to však (aspoň) jeden háčik.

Toto stretnutie raz navštívila aj sestra z nášho zboru a skončilo sa to tak, že sa na facebooku objavilo triumfálne video s jej modlitbou a nadpisom: „Haleluja, ďalší človek prijal Krista!“ V čom je háčik? Najmä v tom, že vyznala vieru a bola pokrstená asi pol roka dozadu a medzitým nikdy vieru neza nechala.

Krátko nato sa mi ozvala iná sestra, ktorá odišla do ich skupinky. Sama bola pokrstená pred rokom a vieru v jej živote cítiť a vidieť už oveľa dlhšie. Poslala mi nástojčivú otázku: „Juraj, pamätáš sa, či som mala modlitbu spasenia?“ Zjavne pre ňu bola táto modlitba dôležitejšia ako vyznanie viery a krst dokopy.

Žiaľ, nejde o nič ojedinelé. Znova a znova sa stretávame s ľuďmi, ktorí neriešia, či sú spasení, či je ich život na dobrej ceste, ale len to, či správne ab-

solvovali nejaký rituál. Stretávame viacerých ľudí, ktorí sa nechávajú znovu pokrstiť, lebo prvýkrát to nebolo ono. Mnohí vidia rituály okolo seba a majú pocit, že len tam Boh pracuje. Na mojom doterajšom živote s Bohom nezáleží – ide len o tento moment.

Som zvedavý, čo sa stane s tými, ktorí sú uväznení v takejto zážitkovej viere. Budú si dokolečka dávať repete týchto rituálov? Vymyslia novú pseudo-sviatosť? Upadne ich viera, keď ustanú dávky zážitkov? Pri tomto smutnom pohľade mi zostáva len modlitba, nech ich viera dospeje a objavia Božiu milosť, ktorá pôsobí rovnako mocne vo všedné dni, ako vo sviatky.

Vytrhnutie

Nakoniec ešte jeden príklad učenia, s ktorým sa stretávame každý deň. Vytrhnutie je populárne najmä v Amerike, ale neobišlo ani zbory na Slovensku. O čo ide? Je to učenie, že na konci Pán príde po svoju cirkev, zoberie si do neba živých aj zosnulých veriacich a tu na zemi nechá tých ostatných v hroznom súžení. Toto súženie má byť akási posledná možnosť pre zostávajúcich, aby sa obrátili. Po určenom čase opäť príde Pán, prinesie posledný súd a ustanoví nové nebo a novú zem.

Samo o sebe to vyzerá ako mierne nepochopený pohľad Biblie na posledné udalosti, ale inak nič nebezpečné. Osobne sa snažím byť tolerantný najmä v otázkach, na ktoré Biblia nedáva úplne priamočiare odpovede. Preto som zmienky o vytrhnutí okolo seba dlho neriešil.

Potom však jeden brat zo zboru dostal prorocký sen. V tomto sne prišlo vytrhnutie do jeho dediny. Niektorých veriacich Pán zobral a zvyšok tu musel zostať. Tento sen vyrozprával na facebooku a okamžite si získal neuveriteľnú pozornosť. Momentálne má video už 16,5 tisíce pozretí! Keď som videl, ako sa posolstvo šíri od človeka priamo z nášho zhromaždenia, vedel som, že niet čo odkladať.

O niekoľko dní som k nemu zvolal skupinku, kde som vysvetľoval, prečo na základe Písma nedokážem veriť v toto učenie. Mali sme vcelku dobrý a nad očakávanie pokojný čas. Títo muži totiž vôbec po prvýkrát počuli, že by niekto na základe Biblie spochybňoval vytrhnutie. Všetci ich doterajší pastori aj množstvo farbistých videí im dovtedy vytvorilo bublinu, kde sa nenašiel ani náznak pochynosti.

Kde je tu háčik a nebezpečenstvo? Po prvé je to v samotnej posadnutosti blízkym koncom. Mnohí z nich sú takí presvedčení, že vytrhnutie už-úž prí-

de, že začínajú strácať súdnosť. Radšej robia rýchle, ako správne rozhodnutia. To je smrtiaca kombinácia pre ľudí, ktorí aj bez toho majú problém veci premyslieť a dotiahnuť do dôsledkov. Teraz majú pre svoj dom na piesku priamo „biblické“ zdôvodnenie – nemôžem stavať na skale, lebo by som to nestihol! V praxi: Nemôžem si začať dávať do poriadku svoje dlhy, hľadať si poriadnu prácu, riešiť školu pre svoje deti – veď Pán je blízko, nemôžem „strácať“ čas!

Druhý vážny problém je v tom, že vytrhnutie v ich podaní nerozdeľuje veriacich a neveriacich, ale aj veriacich a veriacich. Len skutočne čistí a svätí kresťania budú vytrhnutí. Priemerní kresťania naprave sa, inak vás Pán nezoberie a zostanete

v súžení! Toto je už zjavný blud, ktorý podkopáva našu spásu vydobytú Kristom a nahrádza ju pokusmi o samo-posvätenie. Pánova krv obmyje a zachráni buď úplne, alebo vôbec. Neexistuje polospasený kresťan.

A nakoniec, ide o učenie, ktoré síce pôsobí neškodne, ale predsa prekrúca Ježišove slová. Hoci Pán použil rôzne metafory,

Jeho odkaz o tom, čo sa udeje pri Jeho návrate, dokáže v hrubých obrysoch pochopiť aj jednoduchý človek. Problém nastal až vtedy, keď sa Jeho priame vyučovanie zmenilo na hádanku pre vyvolených. Keď jasné vyučovanie otočíme na tajomstvo, vytvorí sa priestor, aby sme pospájali rôzne nesúvisiace časti Písma, povytrhávali ich z kontextu a namiešali si „drink“ podľa vlastnej chuti. Každé klamstvo je hriech a pokiaľ vymýšľame vlastné učenie a kladieme ho Bohu do úst, je to ešte vážnejšie.

Prorok alebo učiteľ?

Kým som bol na Slovensku, zdalo sa mi, že máme dosť učiteľov a pastierov, ale málo „veľkých“ duchovných darov ako uzdravovanie či prorocko. Teraz som v situácii, kde je to naopak. O uzdraveniach počúvam každý týždeň a som za ne vďačný, ale na počudovanie nežijem medzi samými zdravými ľuďmi. Skôr je tu ešte viac chorých ako doma. Podobne je tu veľa snov, videní a prorockiev, k tomu rôzne odpadávania či pokusy o vyhánanie démonov. Duchovných darov je tu na pohľad mnoho, zato ľudí schopných aspoň trochu rozumieť Božiemu Slovu žalostne málo a používanie týchto darov sa tak vymyká spod kontroly. Možno to tak v zbore, ktorý stojí na prvej generácii kresťanov, musí byť. Vás pri tejto príležitosti aspoň pozývam, aby ste sa modlili a ďakovali za svojich učiteľov. A pokiaľ sa dá, modlite sa aj za nás, aby tu rástol počet ľudí, ktorí rozumejú Božiemu Slovu. ■

MÔJ PASTIER

Na štvrtú adventnú nedeľu sa každoročne v našom zbere v Prešove koná detská slávnosť. Každý rok sa učitelia besiedky a deti zídu, aby nacvičili rôzne piesne, básničky, scény a nám všetkým pripomenuli, že Vianoce sú predovšetkým o Dieťati. Tento rok však bolo detské vystúpenie špeciálne. Spolu s vedúcimi sa totiž deti pustili do nacvičovania muzikálu „Môj pastier“. Chceli by sme sa s vami podeliť o to, ako to prebiehalo – od nacvičovania a až po samotné vystúpenie –, preto sme sa rozhodli osloviť **Evu Lackovú**, ktorá bola súčasťou nácvikov a mala pod taktovkou hudobnú stránku. Napriek tomu, že Eva nemala veľa skúseností s prácou s deťmi, cítila vnútorné volanie k tejto službe. Je úžasné pozorovať, ako Pán Boh v správnej chvíli povoláva do služby správnych ľudí. Počúvajme teda hlas Pastiera!

Rozprávala sa LAURA MLYNÁROVÁ,
maturantka na Evanjelickom kolegiálnom gymnáziu v Prešove.
Foto: JANKO ROHÁČEK

Na začiatok by sme boli radi, keby ste nás trochu oboznámili s tým, o čom tento muzikál vlastne je.

Autorom muzikálu *Môj pastier* je Peter Ferík z Nového Mesta nad Váhom. Spolu s jeho manželkou Jankou nám ponúkli možnosť toto krásne dielo nacvičiť s našimi prešovskými deťmi. Na letnom zborovom pobyte v júli 2016 Janka s deťmi nacvičila skrátenú verziu muzikálu. Muzikál je o pastierovi, ktorý sa stará o svoje ovečky, chráni ich, vychováva a hľadá aj tie stratené a neposlúšne. Pastier predstavuje Pána Ježiša a ovečky nás – ľudí. Zaujímavosťou – a trochu aj „rušivým“ elementom – je postava moderátorky, ktorá svojimi vstupmi z aktuálneho diania vo svete zasahuje priamo do dejovej línie príbehu. Je obrazom toho, že aj náš každodenný život je prehlušovaný množstvom správ a hlavne tých negatívnych a tichý hlas pastiera možno potom ani nezačujeme.

Podelite sa s nami o svoju skúsenosť z vedenia tohto muzikálu. Čo vás na ňom oslovilo a prečo ste sa rozhodli pustiť sa do toho?

Na zborovom pobyte som bola pri nácvikoch a zároveň som hrála piesne na flaute. Po lete bolo potrebné pokračovať v začatom diele. Cítila som také vnútorné volanie k tejto službe a zároveň mi to bolo aj predostreté, tak som to s radosťou aj bázňou prijala. Bol to taký súvislý sled udalostí a zapadla som do tejto práce ako ďalší diel puzzle.

Ako sa vám pracovalo s deťmi? Páčil sa im podľa vás muzikál?

Každou skúškou sa mi s deťmi pracovalo lepšie. Učili sa nielen oni, ale aj ja som sa učila s nimi pracovať. Niektorým chlapcom sa nie vždy chcelo spievať, ale myslím si, že deťom sa muzikál páčil a mnohé si piesne pospevovali aj doma. Veď detské srdcia sú

ako špongia a nasávajú všetko, čo sa okolo nich deje. O to viac piesne – ich slová a chytľavé melódie.

Máte skúsenosti s prácou s deťmi?

S deťmi som doteraz nepracovala, preto som sa obávala, či to zvládnem. Mala som svoje predstavy, no pri kontakte s deťmi sa často menili a pretvárali.

Odkiaľ ste brali trpezlivosť? Ako prebiehali nácviky?

Prvé nácviky začali už na letnom pobyte. Po prázdninách sme mali 3-dňové sústredenie v Hermanovciach a potom sme každú nedeľu nacvičovali polhodinu pred besiedkou v rámci bohoslužieb. Pred Vianocami sme mali skúšky aj tri soboty poobede. Trpezlivosť som mala, lebo to bola pre mňa služba, ktorú som robila s láskou, aj keď to bolo náročnejšie na čas. Uvedomila som si, koľko svojho času a úsilia venujú učitelia besiedky týmto deťom

a aj oni mi v tejto práci veľmi pomáhali, hlavne keď bolo potrebné zvýšiť hlas a udržať disciplínu a pozornosť detí.

Nemali ste obavy, ako to celé dopadne?

Obavy boli hlavne po generálke, ale mnohí ma uistovali, že generálka je väčšinou nedokonalá, no na vystúpení sa deti skoncentrujú a podajú skvelý výkon. A tak to bolo aj pri tomto muzikáli.

Ktorá pieseň sa vám osobne najviac páči, alebo je vám najbližšia?

Mne sa najviac páčila pieseň „Len jedna cesta“. Má úžasné slová a rytmickú melódiu. Aby si deti viac uvedomovali text, tak sme slová umocňovali ukazovaním. Hlavne tým menším dievčatkám sa páčila pieseň „Blúdila ovečka“ a v nej vynikli aj anjelské hlásky našich najmenších sólistiek.

Aké ohlasy na muzikál ste odstali? Myslíte, že sa ľuďom páčil? Ako reagovali?

Ohlasy som počula iba pozitívne. Ľuďom sa páčila aj koncepcia muzikálu, že to bol ucelený program, ktorý vygradoval spoločnou piesňou so spevokolom.

Súčasťou vystúpenia boli aj kostýmy a kulisy, stromčeky, košiar... kto sa podieľal

na výrobe všetkého, čo dodalo muzikálu finálnu podobu?

Kostýmy a kvetinkovú výzdobu nám požičala Janka Feriková. Košiar vyrobil môj manžel Erich a stromčeky priniesli niektorí rodičia. Nádhernú „ovečkovú“ výzdobu pri vstupe do modlitebne vyrobila Slávka Mitalová. Pomáhali všetci učiteľia besiedky.

Aké posolstvo by si mal človek odniesť z muzikálu aj pre každodenný život?

Úvodnou piesňou *Dobrý pastier* (ktorú sme do muzikálu doplnili) sme chceli navodiť vianočnú atmosféru a nasmerovať muzikál k hlavnej myšlienke, že sa pre každého z nás narodil ten *Dobrý pastier*. On sa túži narodiť v každom ľudskom srdci, aby každý človek vyznal, že Ježiš je „môj Pastier“, „môj Záchranca“, „môj Spasiteľ“.

Nakoniec by som sa chcela opýtať, aký máte z celej tejto služby pocit a čo ste si z tejto práce odniesli vy, čo nové ste sa naučili, čo to vo vás zanechalo.

Pri poslednej skladbe „Svetu chýba Pán“ zo mňa opadla tréma a cítila som vďačnosť, ako nám Pán pomohol pri vystúpení. Všetka práca a námaha dostala zadosťučinenie aj potleskom publika. Prešovský zbor má

veľmi talentované a muzikálne deti a niektoré z nich si zaspievali aj sólo. K službe sa pridali aj niektorí dorastenci a mohli tak zužitkovať svoje schopnosti a dary a osláviť tým Božie meno. Veľkou oporou hudobníkov bol aj gitarista Marek Straka. Ku klavírnym sprievodom sa pridali aj husle, zobcová a priečna flauta, kachon a basgitar. Niektoré piesne spestrili dorastenky vľajkovaním a pieseň tak dostala väčší pôvab a majestátnosť. Všetkým deťom, dorastencom, spevákom, hudobníkom, učiteľom aj Ferikovcom veľmi ďakujem. Najväčšia vďaka však patrí Pánu Bohu a dúfame, že pre mnohých to bolo požehnaním. O kvalitný záznam z vystúpenia sa postaral Janko Nemšák, a tak si muzikál môžu pozrieť na internete aj ostatní.

Deti v dnešnej dobe majú svoj mediálny svet a je dôležité, aby sme nenásilnou formou do tohto ich sveta vedeli podať „detské“ evanjelium. A pieseň je tou najlepšou formou a cestou do detskej mysle a do ich srdiečok. ■

Záznam z vystúpenia si môžete pozrieť na www.youtube.com. Evina obľúbená pieseň „Len jedna cesta“

Ďakujem, Laura Mlynárová CB PO, Prešov 2.2.2017

Rada Cirkvi bratskej v SR hľadá pracovníka na funkciu: Riaditeľ Kancelárie Rady Cirkvi bratskej

Kvalifikačné predpoklady: ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou / člen Cirkvi bratskej / analytický prístup k ekonomickej problematike / znalosť záväzných a základných dokumentov Cirkvi bratskej (uvedené v Ústave Cirkvi bratskej, článok 9) / ovládanie kancelárskeho softvéru (MS Office a pod.) / komunikácia v anglickom jazyku.

Osobné predpoklady: aktívny učeník Ježiša Krista / túžba slúžiť Bohu spravovaním záležitostí cirkvi / samostatnosť, komunikatívnosť, presnosť a zodpovednosť / diskretnosť.

Ďalšie požiadavky – sú výhodou: orientácia v pracovnoprávných predpisoch / orientácia v problematike účtovníctva / skúsenosti z tímovej práce v cirkvi.

Ponuka Rady: pružná pracovná doba / možnosť pracovať časť dňa/týždňa z domu / administratívno-organizačnou službou prispievať k naplneniu vízie Cirkvi bratskej / plný pracovný úväzok.

Záujemcovia nech sa prihlásia u tajomníka Rady Cirkvi bratskej Jána Henžela:
telefón: 0905 756 336 / mail: tajomnik@cb.sk

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ

JANUÁR 2017

Rada rozhodla:

Že i naďalej sa bude rozvíjať strategické partnerstvo s Church Assistance Ministry (CAM), ktorej podpredseda Steve Elliot nám slúži v oblasti zakladania zborov od roku 2015.

O dopĺňaní každoročne klesajúceho príspevku z nemeckej Evanjelickej partnerskej pomoci (EPH) na návrh finančného odboru. Použitie týchto prostriedkov bude rovnaké, ako bolo doteraz pri EPH. **Že delegátom** na Valnom zhromaždení Ekumenickej rady cirkví 29. 3. 2017 bude predseda Rady.

Rada schválila:

Upravený štatút Fondu Nové zborov a zobrala na vedomie finančnú správu Fondu Nové zborov za rok 2016.

Vizitačnú správu z vizitácie Zboru CB v Prešove a Zboru CB v Bratislave-Kaplne.

Študijnú cestu členov PLANtu do zborov SOMA v USA.

Rada odporúča:

Absolvovanie Basic Training pre zakladanie zborov v dňoch 5.–8. 5. 2017 všetkým členom Rady a všetkým kazateľom.

Rada zobrala na vedomie:

Rezignáciu Vladislava Mateja na funkciu v komisii pre návrhy a za náhradného člena komisie vymenovala Ivana Žezulu.

Informáciu o prerozdelení agendy medzi predsedom, tajomníka a riaditeľa Kancelárie Rady CB.

Informáciu o nových povinnostiach zamestnávateľa, vyplývajúcej z platnej legislatívy.

Informáciu predsedu Rady o aktuálnom vývoji v otázke financovania cirkví. V priebehu januára sa uskutoční stretnutie zástupcov cirkví, združených v ZEC, k tejto problematike.

Informáciu o pripravovanej konferencii o vzťahu práce a viery (Work and Faith) 17.–19. 11. 2017 s Davidom Kimom (USA).

Ďalej Rada:

Vymenovala za ďalšieho člena správnej rady Fondu Nové zborov Krisa Lundgaard, misionára organizácie Mission to the World (MTW), ktorá pôsobí na Slovensku pri zakladaní nových zborov.

Oznamuje, že pokračuje v hľadaní vhodného pracovníka na pozíciu riaditeľa kancelárie RCB.

Stanovila časový harmonogram príprav na konferenciu 2017.

Poverila predsedu Rady a predsedu finančného odboru prehodnotením aktuálnej smernice o využívaní motorových vozidiel na služobné cesty.

Považuje za potrebné aj verejne reagovať na negatívne postoje niektorých politikov a časti spoločnosti voči rómskej menšine.

Mala stretnutie so zástupcami Spevníkovej pracovnej skupiny, ktorí informovali o aktuálnom stave prác na novom spevníku po skončení šesťročného projektu. Študijný odbor pripraví vhodné liturgické texty pre zaradenie do spevníka (napr. Otče náš, Krédo).

FEBRUÁR 2017

Rada vymenovala Tomáša Boroša za člena odboru PLAN.sk

Rada zobrala na vedomie:

Rezignáciu Tomáša Henžela na členstvo v správnej rade Fondu Nové zborov.

Správu tajomníka pre mládež Slavomíra Krupu zo služobnej cesty na konferencii FOREVER FAMILY vo veľkej Británii.

Správu predsedu Rady Štefana Evina, ktorý sa s ďalšími siedmimi bratmi zúčastnil študijného pobytu v zboroch Soma na západnom pobreží USA.

Správu Jakuba Kintlera a Jána Henžela o stretnutí zástupcov ZEC k financovaniu cirkví.

Diskutovala o prípadnej zmene v zložení/štruktúre Rady pre budúce funkčné obdobie.

(Spracované z podkladov Rady Cirkvi bratskej)

KRÍŽOVKA

„Hnevala som sa na Boha, že nemám topánky, no keď som uvidela človeka bez nôh, začala...“ Helen Kellerová

Autor: Peter Kailing	Zožni	Povala, plafón	Rieka	POMÔCKY Mir, Kaa Alán, Ro, Ot	TAJNIČKA	Vzťahujúca sa na osu	Odroda	Národná banka (skr.)	Kancel. skratka
Ticho!				Ihličnatý strom	•				
Mužské meno				Individuum	•				
Horná časť fľaše				Rus. orb. stanica Zlúčenina hliníka	•			Dlhé obdobie	Eden
Značka kvality			neodborník, laik Povzdych		•				
Pod jednou strechou					•	Papagáj Priateľ. pozdrav			
	Lepidlo	Plazie mláďa Časť hlavy			•		Tiež Od (rusky)		
Chem. zn. Lutécia			Bez šiat, obnažene Muž. meno		•			Rola	Kvet (bot. - Lilium)
Ozvena				Telocvič. úkon 1000 kg	•				
Póza					•		Popevok Mládež pre Krista (skr.)		
	V zastúpení (skr.)	Vodivý materiál Umelý jazyk			•	Mäkká hudobná stupnica			
Väčší tmavý vták					•	Citoslovce pohľadania (PH)			
Poorť					•	Had z Knihy džunglí			

Správne odpovede RELAXu z Dialógu č. 12/2016 / Tajničky krížoviek: VIANOCE, BETLAHEM **Biblické žartovky:** 1. Manna 2. Samuel 3. Jordán 4. Gedeón 5. Tomáš 6. Mojžiš

Správna odpoveď RELAXu z Dialógu č. 1/2017 / Tajnička krížovky: ALE TO ČO KONÁ

Obrazové publikácie STOPY KRÁĽOV posielame: **Timei Andruščákovj a V. a K. Roháčkovcom do Prešova a Viere Lehetovej do Hermanoviec.**

Vyriešenú tajničku krížovky a ostatné úlohy posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy: svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHOR do 10. 03. 2017, uverejníme v Dialógu č. 3/2017 Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa). Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava. / **Stranu pripravil Peter Kailing**

ČÍM MYSTICKEJŠÍ, TÝM POLITICKEJŠÍ

Doma si vrcholoví politici dovolia – napriek zdokumentovateľným faktom – povedať, že korupcia na najvyššej úrovni neexistuje. Poslanci parlamentu, ktorí majú viesť spoločnosť k lepšej službe občanom, na sociálnych sieťach označujú zjednodušujúcim a vulgarizujúcim spôsobom vážnych občanov za príslušníkov menej hodnotnej rasy, ako to robili nacisti či ľudáci na konci prvej polovice dvadsiateho storočia. Všetci vedia a mnohí si to ešte živo pamätajú, kam takéto verejné štvanie viedlo a akú cenu museli Európa a svet za túto cestu do slepej uličky zaplatiť. Pri pohľade na migračné pohyby a nepokoje sa ukazuje, že európska a americká civilizácia napriek tomu vzbudzujú nádeje, že práve Európa a Amerika môžu zaručiť pre človeka prosperitu a vyššiu kvalitu života.

Zdá sa však, že Európania a Američania vo veľkej miere stratili zo zorného poľa povinnosť rešpektovať fakt, že sme zbohatli a rozvinuli sa na úroveň, ktorú dnes dosahujeme, aj vďaka hlbokému presvedčeniu, že o všetko dobré sa chceme a vieme podeliť. Práve preto napríklad aj v našom éteri počas dlhých desaťročí zneli vysielania Hlasu Ameriky či Slobodnej Európy. Aby bolo jasné, že pravda je inde a že cena za komunistickú lož je vysoká. Tí, ktorí ju platili životmi či znemožnením osobnej kariéry, o tom ešte stále vedia hovoriť. No je ich stále menej, a tak už zabúdame, že o priestor slobody, aj o mier a pocit bezpečia, treba v istých momentoch dejín zabojsť.

Slovensko nie je v tomto vývoji vôbec mimo svetového diania. Naopak. Nová americká administratíva ukazuje, že kolektívny egoizmus sa môže stať štandardom aj v doteraz slobodnom svete, ktorý vzbudzoval pre mnohých prisťahovalcov v minulom

MIROSLAV KOCÚR
(Teológ, publicista,
vysokoškolský pedagóg.)

Nielen doma,
ale aj vo svete
sa ukazujú vo verejnom
priestore ľudia, ktorí
svojimi myšlienkami, ako
aj verejným vystupovaním
vzbudzujú skôr nedôveru
než nádej, že rozkolísaný
svet sa po ekonomickej
kríze v čase migračných
pohybov a pri početných
ohniskách vojnových
konfliktov a humanitárnych
katastrof dostane
na cestu konštruktívnej
spolupráce a riešenia.

storočí svojou otvorenosťou nádej na možnosť nového začiatku života bez konfesijných, rasistických či politických obmedzení.

Teológ Johann Baptist Metz sa svojou politickou teológiou snažil vniesť aj do vedomia kresťanov a cirkví tézu o tom, že kresťanstvo a viera v Trojicu je viac ako len duchovná wellness terapia na boľáčky tohto sveta. Ide o to, že čím je kresťan viac ponorený do života viery, tým viac sa prirodzene zaujíma o svet okolo seba a snaží sa ho v tomto duchu meniť. Ako o tom hovorí evanjelium: Božie kráľovstvo je uprostred nás tu a teraz. Zápas o nebo sa začína už tu na zemi. Téza „čím mystickejší, tým politickejší“ je skráteným vyjadrením toho, že ako kresťania nemáme čakať na príchod ľudského záchrancu tohto sveta, ale sami sa máme o záchranu tohto sveta pričiniť. Nájst si svoje miesto v tomto čase a priestore znamená podporiť tie kroky, ktoré kresťanské vnímanie slobody, solidarity a vzájomnej spoluzodpovednosti za svet a život najviac modelujú a podporujú. A ak nič také okolo seba nevidíme, tak je to pozvanie k tomu, aby sa o to pokúsili cez zodpovednú občiansku či politickú angažovanosť aj kresťania sami.

Pokúšením môže byť kresťanský križiacky fundamentalizmus či snaha vnútiť spoločnosti prvoplánovo akési náboženské videnie sveta a spoločnosti, spojené s nenávisťou a kádrovaním nepriateľov národa a kresťanstva.

Politická angažovanosť kresťana má však mať podľa uvažovania zmienajúcich autorov inú rovinu. Z hĺbky vlastného prežívania hľadá a buduje spojenectvá práve s tými, ktorí sa v duchu autentickej služby o lepší svet naozaj snažia a spoluprácu nielen predstierajú. Za pokus to snáď stojí. ■

EVANJELIUM V CENTRE CIRKVI

6.–8. apríl 2017

HOTEL SATEL*** POPRAD

Mnoheľova 825/3, 058 01 Poprad Slovensko
GPS: N 49.056812, E 20.296307

POVEDZ MI, S KÝM SA PRIATELÍŠ A JA TI POVIEM, KTO SI.

Myslím, že to platí o všetkých nás všeobecne, ale aj o ľuďoch v cirkvi, dokonca aj o Ježišovi samotnom. Keď ľudia okolo nás hovoria: „Kristus áno, ale cirkev nie!“ tak to môže jednoducho znamenať, že cirkev nie je komunitou kristovcov, tj. ľudí, ktorí sa priatelia s Kristom.

Výhovorka: „Nepozerajte na nás – pozerajte na Krista,“ proste nefunguje. Štatistiky klesajúcej návštevnosti kostolov svedčia o tom, že títo ľudia sa najprv pozrú na nás a potom sa rozhodnú nezaoberať sa ani Ježišom Kristom.

Je teda zrejmé, že na cirkvi záleží – v dobrom či v zlom.

Sme presvedčení, že existujú dva kľúčové princípy, ktoré by mali formovať fungovanie cirkvi: evanjelium a komunita.

Všetci kresťania sú povolani k dvojitej vernosti: (1) vernosti základnému obsahu evanjelia a (2) vernosti komunite veriacich.

Či už hovoríme o evanjelizácii, sociálnej práci, pastoračnej starostlivosti, apologetike, učeníctve alebo vyučovaní, náplňou všetkých týchto činností je kresťanské evanjelium a kontextom je kresťanská komunita. To, čo robíme, je vždy definované evanjeliom, a kontextom je stále naša príslušnosť k cirkvi.

Naša identita kresťanov je definovaná evanjeliom a komunitou. Kristova cirkev musí preto mať v centre evanjelium, ktoré ohlasuje a robí to v komunite konkrétnych kresťanov, ktorí si navzájom pomáhajú Krista dôkladnejšie poznať, vrúcnejšie milovať a vernejšie poslúchať.

Starostlivá aplikácia týchto princíпов môže priniesť zásadné zmeny v tom, ako žijeme ako cirkev.

Veď teológia, na ktorej naozaj záleží, nie je teológia, ktorú vyznávame, ale ktorú praktizujeme.

Ak ste o tom presvedčení, tak prídte a dajte sa Božím zámerom nadchnúť!

Ak o tomto pochybujete, tak prídte a dajte sa povzbudiť!

Ak chcete komunity evanjelia šíriť, tak prídte a dajte sa poveriť!

Pozývame kazateľov, farárov, laických kazateľov, zakladateľov zborov, katechéto, vedúcich mládeže, biblických skupín, misijných a evanjelizačných pracovníkov, mužov aj ženy zo všetkých kresťanských denominácií na 9. konferenciu, lebo ešte

MÁME ČO ZVESTOVAŤ - CIRKEV EVANJELIA!

Prihlasovanie do 1.marca na www.mcz.cb.sk.

Cirkev bratská v Slovenskej republike Cukrová 14, 811 08 Bratislava Telefón: +421 905 756 336 Email: mcz@cb.sk

Garant: doc. ThDr. Ing. Ján Henžel, PhD.